Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 98 | Łódź, Sroda, 29 kwietnia 1931 r. | ניינטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך, י״ב אייר תרצ״א | № 98

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

דער קריזיס איז זעהר א שווערער

אויב די קאָניונקטור האָט זיך עטוואָס פערבעסערט, דאַרף מען אָבער זיך נישט מאַכען קיין אילוזיעס. — מיר געפינען זיך אויפ'ן גרונד פון קריזיס. — ס'זענען פערהאַן צופיל סוחרים... — די אינדוסטרי דאַרף העלפען דעם האַנדעל און ראַציאָנאַליזירן דעם פערקויף. — די אינדוסטריעלער דאַרפען פעסטשטעלען די פרייזען פאַר'ן גאַנצען לאַנד

געשפרעך מיט'ן האַנדעלס-מיניסטער פריסטאָר

וואַרש, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער האַנדעלס-מיניסטער פריסטאָר האָט געגעבען אַן אינטערוויו וועגען די ריכטליניען פון האַנדעל און אינדוסטריע אין דער צייט פון איצטיגען ווירטשאַפטליכען קריזיס.

ווי בעקאַנט, האָט דער מיניסטער געזאָגט, איז די אַקציע פון דער רעגירונג צו פערקלענערען די פרייזען פערענדיגט געוואָרען, די איצטיגע ווירטשאַפטליכע לאַגע פון לאַנד פערלאַנגט אַ שטענדיגע קאָנטראָל איבער דער קאַלקולאַציע פון אינדוסטריע און האַנדעל, די אינדוסטריע מוז ווייטער פיהרען די אַקציע פון פערקלענערען די פרייזען, אויב איצט ווייזט זיך אַ פערבעסערונג פון דער קאָניונקטור, דאַרף מען זיך אָבער נישט מאַכען קיין אילוזיעס, אַז אַזוי וועט ווייטער געהען, ווייל דער קריזיס, וועלכען מיר לעבען איבער איז אַ צו שווערער. לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען געפינען מיר זיך איצט אויפ'ן גרונד פון קריזיס און אויפהויבען וועלען מיר זיך זעהר לאַנגזאַם, פון דער דאָזיגער לאַגע מוז די אינדוסטריע ציהען קאָנסעקווענצען און צופאַסען זיך צום אויפבוי פון דער אינערליכער קאָנסומציע אין לאַנד, צו דעם צוועק דאַרף די אינדוסטריע ראַציאָנאַליזירט ווערען.

כדי די אינדוסטריע זאָל אויסנוצען איהרע פּראָדוקציאָנס-פעהיגקייטען, מוז זי זיך שאַפען אַן אָפּזאַץ מאַרק אין אויסלאַנד און קענען קאָנקורירען מיט דער קוואַליטעט און פרייזען, די מעטאַל-אינדוסטריע האָט שוין געמאַכט אַ שריט פאָראויס און איצט ווערען עקספּאָרטירט לאָקאָמאָטיווען קיין בולגאַריען, גריכענלאַנד און מאַראָקאָ.

וואָס שייך דעם האַנדעל איז ער צופיל צושפּליטערט. ס'זענען פערהאַן צופיל סוחרים, יעדער קליינער סוחר בעהמט פּראָצענטמעסיגע בעדייטענדע פערדינסטען, אָבער ער האָט קיינמאָל נישט קיין פינאַנסען צוליב די נישטיגע אומזאַצען, פאַר דער מלחמה איז דער האַנדעל געקומען צו הילף דער אינדוסטריע, איצט איז די אינדוסטריע געצוואונגען דורך ענטשפּרעכענדע קרעדיטען פון סחורות מעגליך צו מאַכען די עקזיסטענץ פון סוחר. די אינדוסטריע מוז אָרגאַניזירען דעם ראַציאָנעלען אופן פון פערקויף, פעסטשטעלענדיג די פרייזען פאַר'ן גאַנצען לאַנד.

* * *

ווי מיר זעהען פון דעם דאָזיגע געשפּרעך, אין וועלכען דער מיניסטער האַלט אַז ס'זענען פערהאַן צופיל סוחרים, זיי פערדינען צופיל, די אינדוסטריע דאַרף פעסטשטעלען די פרייזען א. א. וו. האָבען די יודישע סוחרים און קליינהענדלער נישט צופיל צו האָפען פון האַנדעלס-מיניסטעריום.

וואַרש, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער אינסטיטוט פאַר ווירטשאַפטליכער קאָניונקטור האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אַז הגם די פרייזען אויף תבואה האָבען זיך געהויבען און די קאָנסומציע אין פוילען דאַרף זיך הויבען, איז דאָך די לאַגע אויפ'ן וועלט-מאַרק ווייטער אַ קריטישע און מ'דאַרף נישט ערוואַרטען, אַז די לאַגע זאָל זיך פערבעסערען.

נאָך אַן אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים

זאָל צונויפגערופען ווערען סוף חודש מאַי

וואַרש, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) נאָך'ן שליסען די אויסערגעוועהנליכע סעסיע פון סיים און סענאַט איז איצט אַקטועל געוואָרען דאָס צונויפרופען אַ צווייטע אויסערגעוועהנליכע סעסיע, כדי צו ערלעדיגען עטליכע דרינגענדע אַרבייטען וואָס זענען צוגעגרייט געוואָרען דורך דער רעגירונג.

די דאָזיגע סעסיע זאָל צונויפגערופען ווערען נאָך דער זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראַט, דאָס הייסט סוף מאַי אָדער אָנהויב יוני.

די וויכטיגסטע אַרבייט פון דער נייער סעסיע וועט זיין דאָס ערלעדיגען פון זעלבסטפערוואַלטונגס-געזעץ און דאַן די דינסט-פּראַגמאַטיק פאַר מלוכה-בעאַמטע.

וואַרש, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין די פּאָליטישע קרייזן געהען ווייטער אַרום קלאַנגען, אַז איצט, נאָך דער אויסערגעוועהנליכער סעסיע פון סיים זאָל פאָרקומען ענדערונגען אין דער רעגירונג, מען דערמאָהנט ווייטער דעם נאָמען פו[ן] מאַרשאַל פּילסודסקי אויפ'ן אַמט פון פּרעמיער, די רעקאָנסטרוקטירטע רעגירונג זאָל זיך שוין פאָרשטעלען פאַר דער נייער סעסיע פון סיים.

שפּאַניען א פעדעראַטיווע רעפּובליק

געוועזענע מיניסטאָרען וועלען נישט בעקומען קיין עמעריטור

פּאַריז, 28 (ט.) דער נייער שפּאַנישער יוסטיץ-מיניסטער האָט ערקלערט, אַז לויט זיין מיינונג דאַרף שפּאַניען ווערען אַ פעדעראַטיווע רעפּובליק פון 6 אויטאָנאָמישע קרייזען: קאַטאַלאָניען, וואַלענציע, אַנדאַלוזיע, באַסק-לאַנד, גאַליציען און קאַסטיליען.

פּאַריז, 28 (ט.) מען מעלדעט פון מאַדריד אַז דער מיניסטאָרען-ראַט האָט בעשלאָסען אָפּצונעהמען דאָס רעכט פון עמעריטור אַלע מיניסטאָרען, וועלכע זענען נאָמינירט געוואָרען אין דער צייט פון 30 סעפּטעמבער 1923 ביז דעם 14 אַפּריל 1931. די רעפּובליקאַנישע רעגירונג האַלט, אַז די דאָזיגע נאָמינאַציעס זענען געמאַכט געוואָרען אומגעזעצליך.

דער קאַבינעט האָט אויך בעשלאָסען איינשטימיג צו נאָמינירען דעם בעקאַנטען שרייבער אונאַמונאָ אַלס פּרעזעס פון העכסטען בילדונגס-ראַט. ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צוצולאָזען פרויען אַנטייל צו נעהמען אין די געשוואָרענע געריכטען.

פּאַריז, 28 (ט.) לויט ידיעות פון מאַדריד ווערט דער גענעראַל בערענגער אָנגעקלאָגט פאַר זיין גאַנצער טעטיגקייט אויפ'ן אַמט פון פּרעמיער. בערענגער האָט אויסגעוועהלט, אַלס זיין אַדוואָקאַט, אַ ברודער פון דעם בעקאַנטען רעוואָלוציאָנערען טואער מאַיאָר פראַנקאָ.

די פאַרבען פון דער רעפּובליקאַנישער פאָהן זענען בעשטימט געוואָרען אויף רויט, געל, פיאָלעט.

לאָדזער מאַנופאַקטור פאַר סאָוויעטישען בוימוואָל

ס'ווערען שוין געפיהרט אונטערהאַנדלונגען צווישען לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער און דער סאָוויעטישער מאַכט

וואַרש, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אַ וואַרשאַווער פּרעסע-אַגענטור טיילט מיט, אַז צווישען די לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער און דער סאָוויעטישער מאַכט פיהרען זיך אונטערהאַנדלונגען וועגען גרויסע בעשטעלונגען פון לאָדזער מאַנופאַקטור סחורות פאַר רוסלאַנד, די סאָוויעטען זאָלען פאַר די סחורות געבען סאָוועטישע בוימוואָל וואָס פאַרטרעט איינגאַנצען דעם אַמעריקאַנישען, די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען ווערען גענומען זעהר ערנסט.

שוידערליכער זעלבסטמאָרד פון א יוד. יונגעמאַן אין לאָדז

נישט געוואָלט אוועקנעהמען דעם ביסען ביי זיין פאַמיליע און געמאַכט א סוף צו זיין יונגען לעבען

די געגענד אַרום דער בזשעזשינער גאַס איז נעכטען בייטאָג אויפגערודערט געוואָרען דורך אַ שרעקליכען זעלבסטמאָרד פון אַ יודישען 20 יעהריגען יונגערמאַן שאול קאַץ.

שאול קאַץ האָט געוואוינט אויף בזשעזשינער 37 צוזאַמען מיט זיין ברודער און שוועסטער. שוין זייט אַ יאָהר איז קאַץ, אַ שניידער-אַרבייטער, געווען אַרבייטסלאָז און נישט קוקענדיג אויף אַלע בעמיהונגען האָט ער בשום אופן נישט געקענט בעקומען קיין אַרבייט און איז אויסגעהאַלטען געוואָרען דורך זיין ברודער, שאול האָט אָבער דערפון געהאַט גרויס פערדרוס וואָס ער בעהמט צו ביים ברודער דעם לעצטע ביסען און האָט זיך דאָס נישט געקענט מוחל זיין, ער האָט אָבער פאַר קיינעם נישט אַרויסגעוויזען קיין ווילען פון זעלבסטמאָרד. נעכטען איז שאולס ברודער אוועק צו דער אַרבייט און ער איז געבליבען צוזאַמען מיט דער שוועסטער אינדערהיים.

אַרום האַלב 3 נאָכמיטאָג איז די שוועסטער אַרויסגעגאַנגען עפּעס קויפען אין געוועלב, ווען זי איז צוריקגעקומען האָט זי געפונען די טיר פערשלאָסען, זי האָט זיך שטאַרק פערוואונדערט, ווייל אין שטוב איז געבליבען שאול, זי האָט אַריינגעקוקט דורכ'ן פענסטער און דערזעהען איהר ברודער ליגען אויף דער פאָדלאָגע, מ'האָט אויפגעריסען די טיר און אַלאַרמירט די פּאָגאָטאָוויע, דער דאָקטאָר האָט געטראָפען דעם זעלבסטמערדער מיט שוואַכע סמנים פון לעבען און איהם אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל, וואו ער איז געשטאָרבען.

קאַץ האָט זיך געסמט מיט אַ גרויסער דאָזע זאַלץ-זויערע.

מיט דער לויה בעשעפטיגט זיך חסד-של-אמת.

פאַר'ן בעגעהען זעלבסטמאָרד האָט קאַץ אוועקגעשיקט אַ בריף צו זיי[ן] שוועסטער אין פּאַריז, און איז געווען אויפ'ן קבר פון זיין מוטער.

פּויליש-טשעכישע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען

הויבען זיך אָן אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 28 (טעלעפאָניש) אין וואַרשאַ ווייל[ט] איצט דער פּוילישער געזאַנדט ר אין פּראַג גזשיבאָווסקי. זיין אַנוועזענהייט אין וואַרשאַ איז אין שייכות מיט די האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען וואָס הויבען זיך אָן די נאָהענטסטע טעג צווישען פּוילען און טשעכאָסלאָוואַקיי. די טשעכישע דעלעגאַציע וועט שוין מאָרגען קומען קיין וואַרשאַ.

די האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען צווישען פּוילען און טשעכאָסלאָוואַקיי האָבען אַ זעהר וויכטיגע בעדייטונג צוליב דער צאָל-אוניע צווישען דייטשלאַנד און עסטרייך.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען נעשטאָרבען אין עלטער פון 88 יאָהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, אורגרויסמוטער און מאַנטע

נ״ע

עטע זייבוויל אשת ר׳ **שמואל ווייזענטאַל** ז״ל

די לויה איז פאָרגעקומען נעכטען, י״א לחודש אייר תרצ״א (28 אַפּריל 1931) פון טרויער-הויז, צעגעלניאַנאַ 23 (פריהער 59), וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערטע פאַמיליע.

די געליטענע יודען פון דער פערפלייצונג

וועלען בעקומען הילף פון דער ווילנער לאַנדס-מאַנשאַפט אין ניו-יאָרק

נ י ו-י אָ ר ק, 28. (יט"א טעלעגראַפיש) דער סעף רעדאַקטאָר פון „פאָרווערטס" אב קאהאן, וועל־כער איז אַליין אַ ווילנער האָט גענומען אויף זיך די איניציאַטיוו צו שאַפען הילף פאַר די געליטענע פון דער פערפלייצונג אין ווילנער קאַנט. אוי ףהיינט איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון דער ווילנער לאַנדסמאַנשאַפט.

אַלע צייטונגען זענען פול מיט די בעריכטען פון יט"א וועגען דער קאַטאַסטראָפע.

דער ניעמאַן פערפלייצט ווייטערדיגע געגענדען

די לאַגע אין ווילנא פערבעסערט זיך

ו י ל נ אַ, 28. (ספ. טעל.) די פערפלייצונגס־סיטואַציע אין ווילנא האָט זיך שטאַרק פערבעסערט היינט קומט פאַר דער קריזיס פון דער פערפלייצונג דאָס וואַסער פאַלט שוין איצט כסדר.

פון דער פראָווינץ קומען אָבער אָן כסדר בע־אונרוהיגענדע ידיעות.

אין לאַנדוואַראָוו האָט דאָס וואַסער אוועקגע־טראָגען אַ הויז.

אין דרויא האָט דאָס וואַסער זיך געהויבען אויף אַ האַלבען מעטער, אין שטעטעל זענען פערגאַ־סען 140 הייזער. די דווינע האָט אויסגעגאָסען אויף דער ברייט פון 2 קילאָמעטער. די הויך פון וואַסער אויף דער דווינע בעטרעפט 13 מעטער, עטליכע היי־זער אין דיסנא זענען מיטגעריסען געוואָרען. דאָס וואַסער אויפ'ן ניעמאַן איז אַריבערגעטרעטען 5 מעטער.

אין באָוואָגרודקער וואָיעוואָדזטווע האָט די פערפלייצונג געמאַכט גרויסע שאָדענס, ס'זענען שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען די בריקען אויפ'ן ניעמאַן, שטשאַרא און בערעזינע און נאָך 40 קלענערע בריקען. דאָס וואַסער האָט פערגאָסען 2 שטעט און 20 דערפער.

ג ר אָ ד נ א, 28. (טעלעפאָניש) דאָס וואַסער אויפ'ן ניעמאַן נעמט ווייטער אַלץ צו, אין גראָדנא בעדראָהט דער ניעמאַן דעם שלאָס־באַרג און די אַרומיגע געגענד.

אין דרוסקעניק האָט דאָס וואַסער פערגאָסען דעם קור־פאַרק.

אין וואָלקאָוויסקער פאָוויאַט האָט אויסגעגאָסען דער טייך וועלוויאַנקא, פערגיסענדיג די שטאָט וועלוויאַני.

פערפלייצט מינסק, באָברויסק, באָריסאָוו

און אנדערע שטעט אין רוסלאַנד

מ אָ ס ק ו ע, 28. (יט"א טעלעגראַפיש) די פער־פלייצונג אין מינסק נעמט אָן אַ נאַ קאַטאַסטראָפא־לען כאַראַקטער, די צייטונגען געהען נישט אַרויס, די עלעקטראָוונע איז בעשעדיגט. ס'זענען פער־פלייצט אויך באָברויסק, מאָזיר, אָסיפאָוויטש. אין באָריסאָוו געפינען זיך 200 הייזער אונטערן וואַסער. די קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען.

אויך דער טייך אין מאָסקווע איז אַרויס פון די ברעגען און האָט פערגאָסען די אומגעגענד, און פיל פאַבריקען אין מאָסקווע גופא. צו דער בריטישער געזאַנדשאַפט קען מען צוקומען נאָר אויף שיפלעך.

צוליב'ן אויסגוס פון דער דווינע זענען פער־פלייצט געוואָרען פיל געגענדען אין לעטלאַנד.

נייער גרויזאַמער מאַסען=מערדער

וועלכער האָט ביז איצט אומגעבראַכט 16 מענשען

ל אָ נ ד אָ ן, 28. (טו) דער „דיילי עקספרעס" טיילט מיט, אַז די פּאָליציי אין דעלהי איז געשטעלט געוואָרען אויף די פיס אויסצוזוכען אַ מאַסען־מער־דער, וועלכער האָט אין פערלויף פון די לעצטע 2 יאָהר ערמאָרדעט 16 מענשען, כדי זיי צו בערויבען, אַלע זייבע קרבנות זענען מאַנספערשוינען, דער אופן פון מערדער איז אין אַלע פאַלען דערזעלבער, דער מערדער האָט זיינע קרבנות פערנאַרט אין אַני־אָפגעלעגען אָרט און דאָרט זיי אומגעבראַכט, אין יעדען פאַל האָט דער מערדער זיין קרבן אָפגעשני־טען די אויערען.

שרעקליכער אויפרייס אין א סאַכאַרין=פאַבריק

8 ארבייטער זענען צוריסען געוואָרען אויף שטיקלעך

מ אַ ג ד ע ב ו ר ג, 28. (טו(צוליב נאָך נישט אויסגעפאָרשטע סבות איז היינט פאָרגעקומען אַ שרעקליכער אויפרייס אין דער סאַכאַרין־פאַבריק, 7 אַרבייטערינס און 1 אַרבייטער, וועלכע האָבען געאַרבייט נאָהענט פונ'ם אויפרייס זענען צוריסען געוואָרען אויף פיצלעך, 3 אַנדערע אַרבייטער זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען און מ'האָט זיי אָפגע־פיהרט אין שפיטאָל, פונ'ם אויפרייס איז ענטשטאַנען אַ שרפה, וועלכע דויערט נאָך איצט.

שווערע קאַטאַסטראָפע הינטער מאָדלין

3 אונטעראָפיצירען זענען דערטרונקען געוואָרען

וו אַ ר ש אַ, 28 (טעלעפאָניש) אויף דער ווייסעל הינטער מאָדלין איז פאָרגעקומען אַ שרעק־ליכער פאָרפאַל. 12 זעלנער פון דער אונטעראָפי־צירען-שולע אין זאַמבראָוו האָבען געמאַכט פיאָ־נערען-איבונגען אויף אַ טראַטווע וואָס איז אַרויס געשוואומען אויפ'ן טייך. נעבען דער באַהן-בריק האָט די טראַטווע פלוצלונג אָנגעהויבען אונטער־צוגעהען.

8 פון די זעלנער האָבען זיך געוואָרפען אין וואַסער אריין, וועלענדיג צושוואומען צום ברעג. עטליכע זעלנער איז געלונגען אַרויסצוראַטעווען, 3 זענען אָבער דערטרונקען געוואָרען: דאָס זענען קאַפּראַל יאַ סקיבאַ, סטודענט פון וואַרשעווער אוניווערזיטעט, קאַפּראַל פאַוועל קרושאַ, סטודענט פון דער וואַרשעווער פּאָליטעכניקום און סטעפאַן קאָלוטשינסקי, סטודענט פון דער טעכנישער שולע אין פּויזען.

סאָוויעטישע בעשטעלונג אין איטאַליען

פאַר 350 מיליאָן ליר פערשידענע סחורות

ר וי ם, 28 (טו) די ידיעה וועגען דער בע־שלאָסענעם אפמאַך מיט די סאָוויעטען וועגען צו־שטעלען איטאַליענישע סחורות פאַר 350 מיליאָן ליר, איז אָפיציעל בעשטעטיגט געוואָרען, דער אינהאַלט פונ'ם אפמאַך איז אָבער נאָך נישט פער־עפענטליכט געוואָרען.

ערב די קהלה-וואַלן אין וואַרשא

גרויסער רושם צוליב רער צושפליטערונג

וו א ר ש אַ, 28 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין די יודישע געזעלשאַפטליכע קרייזען האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם דער פאַקט, וואָס ס'זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען 28 ליסטעס צו די וואַהלען פון דער יודישער קהלה. דאָס האָט אַריינגעבראַכט אַ גרויסען כאָאָס אין דער צווא־מענשטעל. פון דער קהלה קען ווערען אַ צופעליגער. ביז איצט איז נאָך נישט בעקאַנט וועלכע ליסטעס ס'זענען בעשטעטיגט געוואָרען.

וויפיל אמת איז פערהאַן אין דער ידיעה

וועגען די אונטערהאַנדלונגען מיט די אראַבער

י ר ו ש ל י ם, 28 (יט"א טעלעגראַפיש) דער פאָרשטעהער פון יט"א האָט זיך געווענדעט צום גענעראַל סעקרעטאַר פון דער א"י-רעגירונג מאַרק יאַנג מיט אַנ'אָנפראַגע וויפיל אמת ס'איז פאַראַן אין די ידיעות וועגען די אונטערהאַנדלונגען מיט די אַראַבער. דער גענעראַל סעקרעטאַר האָט ער־קלערט, אַז ער קען וועגען דעם ענין קיין אינ־פאָרמאַציעס נישט געבען.

י ר ו ש ל י ם, 28 (יט"א טעלעגראַפיש) סיר טשענסעלאָר פאָהרט אַרויס קיין לאָנדאָן אויף דער חתונה פון זיין טאָכטער, וואַרשיינליך וועלען די בעשפרעכען מיט די אַראַבער פאָרקומען אָהן זיין אנטייל.

י ר ו ש ל י ם, 28 (יט"א טעלעגראַפיש) די אַראַבישע עקזעקוטיווע האָט פערעפענטליכט אַ קאָ־מוניקאַט, אין וועלכען זי לייקענט קאַטעגאָריש אָפּ, אַז זי זאָל האָבען. מסכים געווען אויף אַ קאָנפע־רענץ מיט דער רעגירונג. יעדענפאַלס וועט זי בשום אופ'ן נישט מסכים זיין צוטרעטען צו אונ־טערהאַנדלונגען אויפ'ן יסוד פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע, וואָס אנערקענט א"י אלס נאַציאָנאַ־לע היים פאַר די יודען און אויפ'ן סמך פון דעם לעצטען בריף פון מאַקדאָנאַלד צו פראָפ. וויצמאַן.

וואַהלען אויף א פראַנצויזישען פרעזידענט

וועלען פאָרקומען דעם 13 מאַי

פ אַ ר י ז, 28 (טו) די נאַציאָנאַלע פערזאַמ־לונג, וועלכע דאַרף אויסוועהלען אַ נייעם פרעזי־דענט אין פראַנקרייך איז צונויפגערופען געוואָרען אויפ'ן 13 מאַי.

דער איצטיגער פרעזידענט פון סענאַט דו־מער האָט ערקלערט, אַז ער שטעלט אַרויס זיין קאַנדידאַטור אלס מלוכה פרעזידענט. וואָס שייך בריאַנען איז נישט בעקאַנט, צי ער וועט בכלל זיין קאַנדידאַטור אַרויסשטעלען.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל=טעאַטער
אַלעע 1=טער מאַי 2.

גאַסטשפילען פון דוד הערמאַן=טעאַטער
מיט'ן אנטייל פון פרעמיער פון דער ווילנער טרופע
יוסף קאַמען

אין רעפערטואַר:
א) דוד בערגעלסאָן — „ד ע ר ט ו י ב ע ר" דראַמע אין 3 אקטען
ב) דוד פינסקי — „יאַנקעל דער שמיד" קאָמעדיע אין 3 אקטען
ג) יעקב פרעגער — „נ ס י ו ן" דראַמע אין 3 אקטען
ד) אָסיפ דימאָוו — „הונגערשטאַליק'ס חלום" קאָמעדיע אין 3 אקטען
ה) יאַן פאַבריציוס — „ר א ס ע" דראַמע אין 3 אקטען
ו) שלום עליכם — „שווער צו זיין אַ יוד" קאָמעדיע אין 3 אקטען
ז) ד"ר י. ב. ציפּור — „אויפשטאַנד" דראַמע אין 3 אקטען

אַלס ערשטע פרעמיערע וועט געגעבען ווערען „דער טויבער"
אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן. מוזיק: פראָפ. שפערבער.
מאָלער: יוסף שליוואָניאַק און יצחק ברוינער. אדמיג. לייטער: א. גאַריעלאָוו,
פרטים אין די ווייטערדיגע אנאָנסען.

Starszy Felczer
M. Rubinstein
וואַכאַדניאַ 57.
נעמט אָן פון 9—10 פריה און פון 7—9 אָוונט
טעלעפאָן 178-12.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
4 צעגעלניאַנאַ 4
(פריהער צעגעלניאַנאַ 36) טעל. 216=90.
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט= און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער = שוועכע, אַלע אַרט צנאַליזען, עלעקטראַטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען
נעמט אָן פון 9 — 2 נאָכמ. און פון 5 — 9 אָוונד
פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-צימער.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראַלאָג
ספעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין-קראַנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4—7 אָוונט.

וויכטיג נייעס!
פערקויף
פון פערשידענע בוימוואָלענע רעשטלעך
פאַפּעלין, באַטיסט, לייווענד, מושלין, נאַנסוק א. אַ. וו.
אויף מעטער און אויף וואָג
צו קאָנקורענץ=פרייזען
מ. לאַנדסבערג
צעגעלניאַנאַ 23 (פריהער 59)
פראָנט, 1. שט. געדענקט דעם אַדרעס!

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאַנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאַג און יו"ט 9—1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנקה.,
נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 6 ביז 8.30 אָוו. זונטאָג פון 9 ביז 1 מיטאָג.
פיעטריקאָווער 10
נעמט אָן אין לעטשניצע סאַניטאַס Śródmiejska 8
פון 2 ביז 3 נאָכמ.

אכטונג, רעסטאָראַטאָרען און ביר-האַלע=בעזיצער!
היינט, מיטוואָך, ד. 29/4 ד. י. 5 אַ זייגער נאָכמ. צום ערשטען מאָל און 6 אַ זייגער נאָכמ. צום צווייטען מאָל ביי יעדער צאָהל מיטגלידער אין לאָקאַל זאַוואַדזקאַ 4, פראָנט, 2. שט. קומט פאָר די יעהרליכע
גענעראַל=פערזאַמלונג
מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) ערעפנונג, 2) וואַהלען פון אַ פרעזידיום, 3) טעטיגקייטס-בעריכט פאַר 1930 י., 4) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און אַ רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 5) פרייע פאָרשלאָגען.
די פערוואַלטונג.

Dr. med.
Gustawa ZAND-TENENBAUMOWA
פרויען=קראַנקהייטען און אקושעריע
האָט זיך איבערגעטראָגען
אויף פעטריקאָווער 109
טעלעפאָן 220-25 נעמט אָן פון 12—1 5—3

Dr. Med. A. S. Tenenbaum
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעטראָגען
אויף פיעטריקאָווער 109
טעלעפאָן 220-25
נעהמט אָן פון 6 ביז 7½ נאָכמיטאָג.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 29 אפריל 1931

דייטשלאנד
פאר וויכטיגע ענטשיידונגען?

נאכ'ן טומעל ארום דער דייטש־עסטרייכישער צאל־אוניע, ברינינגס נסיעה קיין לאנדאן און דער צושפליטערונג אין נאציאנאל־סאציאליסטישען לאגער, איז די לעצטע וואכען געקומען א שטילשטאנד אין דייטשען פאליטישען לעבען. דער רייכסטאג האט בעקומען „אורלויב" אזש אויף א קיילעכדיגען האלב יאהר, ביז אין שפעטען הערבסט אריין; דער קאנצלער איז ערשט צוריקגעקומען קיין בערלין פון זיינע „אסטערן־פעריען"; אויך דער אויסערן־מיניסטער ד"ר קורציוס איז די גאנצע צייט נישט געווען אין דער דייטשער הויפט־שטאט אזוי, אז נאכ'ן פערגאנגענעם „הייסען" ווינטער־סעזאן האט זיך די דייטשע עפענטליכקייט איצט אביסעל אפגעקיהלט.

נישט נאר די בירגערליכע, נאר אויך די ראדיקאלע פרעסע איז אביסעל איינגעהאלטענער געווארען, שטילער, רוהיגער, מ'רעדט שוין נישט ווי פריהער וועגען „שפאלטען קעפ", נאר וועגען א לעגאלען קומען צו דער מאכט. די שארפע לאזונגען פון די היטלעראווצעס זענען נאכ'ן ארויסטריט פון דער רעוואלוציאנערער סטענעס־גרופע אביסעל אפגעטעמפט געווארען. מ'עסט נישט — זאגען זיי — אזוי הייס ווי מ'קאכט... און אט אין דער — דאכט זיך — רוהיגער אטמאספערע האט זיך אבער אפגעשפילט א זעהר וויכטיגער אקט, וועלכער וועט שפילען א בעדייטענדע ראלע אין דער דייטשער אינערליכער פאליטיק פון קומענדיגען יאהר, און דאס איז: דער נאציאנאליסטישער פאלקס־בעגעהר אויף אויפצולעזען דעם לאנדטאג אין פרייסען.

ס'איז שוין היינט נישט קיין סוד — און די גאנצע דייטשע פרעסע אהן אונטערשיד פון ריכטונג גיט דאס אפען צו — אז דער פאלקס־בעגעהר, וועלכען הינדענבורג און היטלער האבען איינגעארדענט, האט זיך זעהר גוט איינגעגעבען. דער רעזולטאט האט ווייט איבערגעשטיגען די געפאדערטע 5.27 מיליאנען שטימען. די אטאקע געגען דעם סאציאל־דעמאקראטישען פרייסישען לאנדטאג האט זיך אלזא אנגעהויבען. ווי זי וועט זיך ענדיגען — קען מען נאך איצט נישט וויסען. אויב דער לאנדטאג זאל די פאדערונג פון די רעכטע אפווארפען, וועט ערשט נאך דארפען קומען ארום ענדע זומער צו א פלעביסציט, וועלכער וועט שוין וועגען דער אויפלעזונג ענטשיידען.

אט דעם קאמף פון די רעכטע פארטייען געגען דער פרייסישער רעגירונג דארף מען נישט באגאטעליזירען. ס'געהט נישט הוגענבערגן און היטלערן נאר אין דעם, אז די וואהלען צום לאנדטאג זאלען פארקומען מיט א פאר חדשים פריהער. אין 1932 ענדיגט זיך סיי ווי סיי די קאדענץ פון לאנדטאג. זיי ווילען פשוט אויף אן'אומוועג דורך פרייסען שטירצען דעם איצטיגען בריגינג־קאבינעט אין רייך. דאס קען די גאנץ גוט געלינגען, אויב דאס צענטרום וועט אויפהערען צו אונטערשטיצען די רעגירונג פון סאציאל־דעמאקראט אטא ברוין אין פרייסען. ווייטער דארפען אין יאהר 1932 פארקומען די פרעזידענטען־וואהלען אין דייטשלאנד און די רעכטע פארטייען ווילען נישט, אז בידע דאטומס זאלען צוזאמענפאלען אין איין צייט.

די וויכטיגסטע סיבה, וועלכע האט געבראכט הוגענבערגן צום פאלקס־בעגערן איז אבער אן'אויסענפאליטישע. ער וויל, נעמליך, אז דייטשלאנד זאל זיין פערטראטען אויף דער קומענדיגער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ פון פעברואר 1932 דורך א מעהר אקטיוויסטישע נאציאנאליסטישע רעגירונג. דער „חשבון" איז אפשר אן און פאר זיך א ריכטיגער. ער האלט זיך אבער אזוי־צו־זאגען ווי אויף „הינערשע פיסלעך"... הוגענבערג און היטלער זענען זיכער, אז זיי וועלען ביי די קומענדע וואהלען אפהאלטען „ריזיגע נצחונות". אט די „זיכערקייט" זייערע שטעהט נאך אבער אונטער א גרויסען פראגע־צייכען. מ'מוז זעלבסטפערשטענדליך צוגעבען, אז די נאציאנאליסטישע פארטייען שפילען ביים היינטיגען טאג א וויכטיגע ראלע אין דייטשען פאליטישען לעבען. זייער קולמינאציאנס־פונקט האבען זיי שוין אבער דעם 14־טען סעפטעמבער פ. י. דערגרייכט, גרעסער וועלען זיי שוין נישט וואקסען, אדרבא, מען רעכענט, אז ביי אן'עטוואס פערבעסערטער קאניונקטור וועלען די היטלעראווצעס נאך פערלירען שטימען.

די לאגע איז אבער פון אן'אנדער זייט זעהר אן'ערנסטע. נאך די וואהלען קען נעמליך געשאפען ווערען אזא סיטואציע, ווען דאס צענטרום וועט אריינגעהן אין א קאאליציע מיט די רעכטע פארטייען און דאס וועט, נאטירליך, בעדייטען א שריט צו א פאשיסטישער דיקטאטור פון אדאלף היטלערן. אזוי צו אזוי, שטעהט די דייטשע ארבייטערשאפט ערב שווערע ענטשיידונגען, פון וועלכע ס'וועט אפהענגען איהר גורל און איהר פרייהייט אין די קומענדע פאר יאהר.

ו. צ.

א קבר פערוואנדעלט אין א גארטען
דער פאוויליאן פון ארץ־ישראל אויף דער אינטערנאציאנאלער קאלאניאל־אויסשטעלונג אין פאריז

צווישען דער גרויסער צאהל „פאוויליאנען" איז אויך פארהאן א פאלעסטינא־פאוויליאן.

די איניציאטיווע דערפון געהערט צום קאמיטעט „פראנס פאלעסטין", וועמענס פרעזידענט עס איז דער געוועזענער פראנצויזישער מיניסטער און איצטיגער סענאטאר זשוסטען גאדאר.

א דאנק דער בעמיהונג פון דעם קאמיטעט האט זיך געשאפען אן'אויסשטעלונגס־קאמיסיע, וועמענס פארזיצער איז לואי אשער, גענעראל־סעקרעטאר ראבער לעווי, הויפט־קאמיסאר סאוועל, פאלאק. געהילפס־קאמיסאר זשול ראזנעק און דער האלענדער וואן־געלדער, פארזיצער פון דער קונסט סעקציע.

אין דער קאמיסיע געהען אריין אזעלכע פערזענליכקייטען ווי שארל אמאר, יאזעף אשער, זשאק ביגאר, מ. זש. קארמאנא, י. פישער, האנדי פראנק, האלפערן, אנרי הערץ, ד"ר ו. יאקאבסאן, אנדרע לעווי, אלבער מאגועל און ראאול מייער.

איידער איך בין געווען זעהן דעם פאלעסטינא פאוויליאן האט מיך דער געהילפס־קאמיסאר ראזנעק אויפגענומען און געגעבען עטליכע ערקלערונגען.

ראזנעק, איז אגב, אן'אלטער פאלעסטינער. 37 יאהר האט ער דארט געלעבט און אנגעפיהרט מיט די קאלאניעס פון באראן עדמונד דע ראטשילד, אין דער געגענד פון חיפה. ער קען אלזא אויסגעבונדען פאלעסטינא און איהרע בויער. ער גיט זיך זעהר אפ מיט'ן פאלעסטינא פאוויליאן און רעדט וועגען איהם מיט בעגייסטערונג. פאר איהם ליגט, אגב, א גאנצער שטויס פון דאקומענטען, אקטען, פלענער און סקיצען.

— דער באראן — זאגט מיר צווישען אנדערען ה' ראזנעק — אינטערעסירט זיך גאנץ נאהענט מיט'ן פאלעסטינא־פאוויליאן. איהר קענט זיכער זיין, אז אלץ וועט געטון ווערען, כדי ער זאל שטעהן אויף א געהעריגער הויך. אלע מיטגלידער פון קאמיטעט אינטערעסירען זיך מיט איהם אויף דער העכסטער שטופע.

דער קאמיטעט האט פערדונגען די שכנות'דיגע ערד, א געוויסען מענדעל כהן פון פאלעסטינא, וועלכער וועט פאר'ן פאוויליאן שאפען א יודישען רעסטאראן „כשר", דארט וועט מען געפינען אלע פאלעסטינער מאכלים און משקאות, ארויסגעהענדיג פון פאוויליאן וועט מען דארט קענען טועם זיין „אלא פאלעסטין".

מענדעל כהן האט שוין ערפאהרונג אין אזעלכע אויסשטעלונגען. אזוי האט ער אין זיין צייט אויך מיטגעמאכט די ענגלישע אויסשטעלונג פון וועמבליי. אויך וועט זיין א קיאסק פון אלערליי בצלאל־אויסארבייטונגען און פערלמוטער־ארבאמענטען פון בית־לחם.

עס וועט אין אלגעמיין געפרובט ווערען צו שאפען אן'עכטע פאלעסטינא־שטימונג ארום דעם פאוויליאן.

דער ארכיטעקט פון פאלעסטינא־פאוויליאן איז וויבא, די פארם פון פאוויליאן האט ער גענומען ביים קבר פון „מוטער רחל".

פארוואס עפעס פון א קבר? האט ער געוואלט זאגען דערמיט, אז פון א קבר, פון א טויט, אפגעשטארבען לאנד האבען יודען געשאפען לעבען, פראדוקציע, אוצרות? אין דעם גרוב — מיט'ן דאך פון א קבר שוועבעלט און גריבעלט די קאכעדיגע ענערגיע פון יודישען פאלק. עס שלאגט א יודיש הארץ, עס האמערט א יודישער מוסקול.

האט דער פראנצויזישער ארכיטעקט געוואלט אונטערשטרייכען דאס לעבען אין קבר?

אט שטעה איך פאר'ן פאלעסטינא־פאוויליאן מיט יאהרען און יאהרען צוריק בין איך אזוי געשטאנען פאר'ן אמת'ן קבר פון דער מוטער רחל — אויפ'ן וועג קיין בית לחם.

אויסערליך איז שוין דער פאוויליאן כמעט ווי פערטיג. אינערליך ליידיג. אויף דער ערד זעקלעך זאמד, האמערס, רידעלס, שטריק. ליידיגע צימערן.

— שאלאם! — ווילט זיך מיר בעגריסען דעם וועמען איך געפין דארט דעם ערשטען.

ער איז אבער אן'איטאליענער. איטאליעניש רעדט ער זיך איבער מיט זיין פאטראן, וואס איז נאר וואס אוועק פון איהם. אויף דער שפראך רעדט ער זיך אויך צוזאמען מיט די אלע אנדערע ארבייטער, וואס געפינען זיך דארט. שארף סקאנדעווועט ער די ווערטער — ווי ער וואלט זיי געטאקט.

איטאליענער בויען פאלעסטינא אין פאריז, איטאליענער בוי־מייסטערס „חלוצים".

דער פאלעסטינער פאוויליאן געפינט זיך אין שכנות מיט'ן פאוויליאן „אשור און לבנון", אומעטום ווערט געארבייט, אומעטום ווערט געיאגט. אן'אויפרייסענדער דינאמא־אימפעט בעהערשט אלעמען. דער פראצעס פון בויען שיינט אראפ פון אלעמען, מ'זעהט ממש ווי פון גארנישט איז געווארען נאך.

פון דער ווייטענס קוקט ארויס א פאוויליאן וואס פערענדיגט זיך אין דער הויך מיט אקסען־קעפ און מיט ריזיגע אקסען הערנער. די הערנער ווילען עמיצען דערשטעכען. די מענשליכע פוילקייט, די מענשליכע גלייכגילטיגקייט. די הערנער שטעכען און זאגען: „זעהט וואס ארבייט מאכט"!

לאנג נאך שטעה איך ביים פאלעסטינא־פאוויליאן. דער פאסאד וועט זיין אין בלויע קאכלעס. היינט איז נאך מוטער רחל'ס קבר ליידיג טויט, באלד וועט זיך אבער אריינציהען דארט די יודישע ארבייט, די יודישע נשמה, אנגעפיהלט וועט דער פאוויליאן ווערען מיט יודישען ווערק פון פאלעסטינא, מיט מוסטערען פון יודישער ארבייט. יעדע איינע פון די קאלאניעס וועט אין איהר פאוויליאן אילוסטרירען איהר רייכקייט. איהר עשירות, איהר בילדונג, אויך פאלעסטינא וועט דא ברענגען מוסטערען פון איהר יודישער זעלבסטענטוויקלונג.

עס איז שוין נישט דאס ערשטע מאל, וואס יודען פערוואנדלען א קבר אין א גארטען. דאס איז אייגענטליך זייער ראלע אין לעבען.

דאס איז אויך די געשיכטע פון פאלעסטינא.

ג. פראנק.

עטליכע הארבע קשיות
אויף וועלכע ס'וואלט געלוינט צו קריגען אן'ענטפער

דער קראקאווער קאמיטעט פון סאנאציע־בלאק האט צונויפגערופען אין זאל פון דער יודישער קהלה א בעריכטס־פערזאמלונג ספעציעל פאר יודען. די פערזאמלונג דארף זיין א שטרענג פערטרויליכע, אזוי אז ס'איז שווער צו זאגען, וואס דארט וועט גערעדט ווערען. דאך שטעלט דער „נאווי דזיענניק" די סאנאטארישע דעפוטאטען און סענאטארען א רייהע פראגען, עפענטליך, אויף וועלכע עס וואלט געווען אינטערעסאנט צו הערען אויך אן'עפענטליכע תשובה:

1) די ה"ה דעפוטאטען און סענאטארען פון ב.ב. איז מסתם בעקאנט, אז דער אלגעמיינער ווירטשאפטליכער קריזיס, וועלכען די מלוכה לעבט איצט איבער, שלאגט זיך בעזונדערס טראגיש אפ אויף דער יודישער בעפעלקערונג. אנדערע געזעלשאפטליכע שיכטען בעקומען הילף פון דער רעגירונג אין פערשידענע פארמען, וואס האט די רעגירונג ביז איצט געטון פאר דער פעראָרימטער יודישער בעפעלקערונג, וועלכער פאלט מיט יעדען טאג אריין אין אן'אלץ גרעסערער בויט, פאר דעם קליינעם סוחר'טום, האנדעל און מלאכה?

2) מ'רעדט פיל וועגען רעכט אויף ארבייט. צי וויסען די ה"ה דעפוטאטען און סענאטארען פון ב.ב., אז די אמטען און אינסטיטוציעס פון דער מלוכה און זעלבסטפערוואלטונג און אלערליי מלוכה אונטערנעהמונגען זענען פאר יודען פערשלאסען, ווי אין די בעסטע ענדעקישע צייטען?

3) אהן א צאהל מאל זענען געגעבען געווארען הבטחות, ערקלערונגען און דעקלאראציעס וועגען מילדערען די פארשריפטען וועגען צוואנגס־זונטאג־רוה. צי וויסען די ה"ה דעפוטאטען און סענאטארען, אז ביז צום היינטיגען טאג איז אין דער ריכטונג נישט געמאכט געווארען קיין שום קאנקרעטער שריט?

4) די פראגע וועגען שטייערן־רעפארם איז נוגע נישט בלויז די יודען, אבער די יודען אלס צומייסטענס סוחר'ישען און האנדווערקערישען עלעמענט ריהרט די־פראגע אן צום פייבליכסטען, וואס איז אין דער ריכטונג געטון געווארען?

5) אויף וויפיל די יודישע בעפעלקערונג איז „פריווילעגירט" אויפ'ן באדען פון צאהלען שטייערן, אויף אזוי ווייט נעהמט אן די בע'עוולה'ונג איהרע אויפ'ן געביט פון בודושעט אויף אויסצוצאהלען איהרע געזעלשאפטליכע, קולטורעלע און זעלבסטפערוואלטונגס־אינסטיטוציעס ממש קאריקאטורעלע פארמען, וואס איז אין דער היינזיכט געטון געווארען, כדי אויסצוגלייכען די שווערע עוולה לגבי דער יודישער בעפעלקערונג?

6) צי איז בעקאנט די ה"ה דעפוטאטען און סענאטארען, אז די נאוועליזאציע פון דער וואהל־ארדינאציע צו די קהלות, וועלכע איז צונויפגעשטעלט געווארען, כדי צו וואוילגעפעלען דער דער אקציאנער־קלעריקאלער אגודה, שטעלט מיט זיך פאר א סקאנדאל ממש אין אייראפעאישען פערנעהם. צי איז די ה"ה פון דער סאנאציע בעקאנט, אז דער פאראגראף 14 פון דער קהלה־ארדינאציע גיט די סטאראסטעס דאס רעכט ארויסצווארפען פון דער וואהל־קאמיסיע יעטוועדען מיטגליד, נישט אנגעבענדיג קיין מאטיווען? אז דער פאראגראף 20 פון דער זעלבער וואהל־ארדינאציע בעפולמעכטיגט די וואהל־קאמיסיע צוצונעהמען ביי יעדען יודען, וועלכער טרעט ארויס — לויט דעם איינזעהן פון דער סטאראסטע־קאמיסיע, — געגען דער יודישער רעליגיע, זיין אקטיוו און פאסיוו וואהל־רעכט?... אפשר וועלען די ה"ה דעפוטאטען און סענאטארען פון דער סאנאציע אזוי גוט זיין און אויפקלערען, צי האט די רעגירונג בדעה צו בעשענקען מיט אן'ענליכען פאראגראף אויך די אנדערע רעליגיעס אין דער מלוכה? אין דעם לעצטען פאל וואלט די סקאנדאלעזקייט פון פאר. 20 לכל הפחות געליבדערט געווארען...

באמירליך זענען נישט אלע פראגען אויסגעשעפט. אזעלכע און ענליכע פראגען וואלט מען געקאנט שטעלען אהן א שיעור.

אפגעריסענקייט און קולטור
פון לעבען אין סאוויעט־רוסלאנד

.2

נישט האבענדיג קיין אנדערע צייטונגען אויסער קאמוניסטישע — האט זיך דער סאוויעטישער בירגער שוין אויסגעלערענט לייענען צווישען די שורות און וויסען וואו און וואס ס'איז שלעכט אין דער סאוויעטישער ווירטשאפט.

ער ווייסט שוין פון וואסער זייט ער דארף ווארטען אויף בייז, אדער עפעס אויף א נייע בערגענצונג פון זיינע נויטען און בעדערפענישען. ער קלויבט זיך פונאנדער, יעדערער לויט זיינע איבערצייגונגען, אין דער אויסלענדישער פאליטיק.

מיך האבען פערוואונדערט, ווי די לעזער אריענטירען זיך, צום ביישפיל אין די כינעזישע אנגעלעגענהייטען. איך ווייס נישט צי א סך פון אונז קענען די כינעזישע גענערעלער און צו וועלכע פארטייען זיי געהערען, ווי אויך וועגען וואס קעמפט מען דארט כסדר און מען קעפט זיך. אין ס. ס. ס. ר. ווייס עס יעדער קינד. צווישען די שורות לייענט מען אויס וועגען די דורכפאלען פון דער סאוויעטישער רעגירונג אין דער אויסלענדישער פאליטיק און אויך אין דער אינערליכער. יעדער מוז זיין אין רוסלאנד בעוואוסטזיניג. און דעריבער איז א צייטונג זיין טעגליך ברויט.

עס איז אפילו דא נאך א סיבה פון דעם גרויסען טיראזש פון די צייטונגען, עס פעהלט פאפיר, ווי אנדערע סחורות. א צייטונג איז צוגענגליך פאר אלעמען. זי איז גרויס. און פאר 5 קאפיקעס בעקומט מען א „גרויסען ליילעך"... בעזונדערס ווערט אן'אויסכאפעניש אויף צייטונגען, ווען מען דארף בעקומען וואס עס איז אין די געברויכס־קאאפעראטיוועטן. קיין פאקונג גיט מען דארשען נישט. ווארפט זיך דער עולם צו די צייטונגס־קיאסקען. קלענערע צייטונגען. ארטיגע, פערקויפען זיך צו 2 אדער 3 קאפיקעס. יעדענפאלס איז א צייטונג דער ביליגסטער ארטיקעל אין רוסלאנד, און מען קען זיך ערלויבען צו בענוצען דאס פאפיר אויף פערשידענע שטוביגע הצטרכות'ן.

אויסער פאליצעס אויף די ווינקלען פון די גאסען און קיאסקען מיט צייטונגען, זענען נאך דא צייטונגס־פערקויפער, וועלכע שטעהען ביים איינגאנג אין די טראמוואיען און לעגען פאר בלעטער, צווישען די פערקויפער, בעזונדערס פערקויפערינס, זעהט מען אפט אלטע לייט, לויט'ן אויסזעהן פון גרויסען אדעל, די רעשטלעך פון דער אמאליגער רוסישער אריסטאקראטיע אויף וויפיל זי איז נאך געבליבען ביים לעבען, קען זיך נישט צושלאגען צו קיין ארבייט אויסער פערקויפען צייטונגען.

אין מאסקווע איז אפילו דא א רב, וואס איז שוין קיין רב נישט, וואס האט שוין לאנג אראפגענומען די קאפאטע און פאות'ן, און פערקויפט קאמוניסטישע צייטונגען...

געוויס איז עס נישט קיין איינצעלנער פאקט.

די טראטוארען זענען אין מאסקווע און אין לענינגראד נישט צו גלאט. גריבער איבעראל.

אמת, מען האלט די גאסען אין איבערבויקירען, אבער דאך האבען זיי נישט דעם גלאנץ און גלאטקייט פון אייראפעאישע און אמעריקאנישע גרויסע שטעט.

דער אזוי גערופענער „רויטער פלאץ" (דער נאמען איז א היסטארישער נאך פון יאהאן דעם גרויזאמענס צייטען) ווערט אינגאנצען איבערגעבויט. ער האט דעם זומער פארגעשטעלט א פלאץ, וואס איז פערווארפען מיט שטיינער, זאמד, צעמענט, דארטען פאר'ן „קרעמל" (דער פאלאץ פון די רוסישע גרויספירשטען און צארן ביז פעטער דעם 1.) האט זיך געפונען לעניניס מאוזאליי (קאלאסאלער דענקמאל איבערן קבר). לענינס קערפער איז דארטען געלעגען אין א טרומנע אונטער גלאז מיט אן'אפענעם געזיכט (באלזאמירט), דאס איז געווען די מעקקא פון אלע קאמוניסטען. האט זיך אבער גע־

(ווייטער זעה 6־טע זייט).

די „ארט"-קאמפאניע אין רומעניע

טערנאוויץ, (יט"א) אין אלט־רומעניען, בוקאווינא און בעסעראביען ווערט איצט געפיהרט א ברייטע קאמפאניע לטובת דעם „ארט" מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון דער „ארט"־צענטראלע ד"ר סינגאלאווסקי.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז פארגעקומען א פייערליכע זיצונג פון קהלה־ראט אין טשערנאוויץ, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען צו אסיגנירען 30.000 לעי לטובת דעם „ארט".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואָך 29 יב אייר תרצ"א

אַפּריל
זון־אויפגאַנג 4.30
זון־אונטערגאַנג 6.46

אויסגלייכס אָפּמאַכען פֿון באַנקראָטירטע פֿירמעס

טעגליכע כראָניק פֿון האַנדעלס־געריכט

שלמה ליטראַווסקי (פּאָמאָרסקאַ 60) איז אין אויגוסט 1929 ערקלערט געוואָרען אַלס באַנקראָט מיט'ן באַנקראָט טערמין פֿון 1. מאַי 1928. ליטראַווסקי איז בעשטימט געוואָרען אונטער פּאָליציי אויפֿזיכט. אויף אַ פֿערזאַמלונג פֿון די קרעדיטאָרען איז אָנגענומען געוואָרען דער פֿאָרשלאַג פֿון דער פֿירמע צו בעצאָהלען 50 פּראָצ. פֿון די חובות צאָהלבאַר אין 16 דריי חדשים'דיגע ראַטעס. די קרעדיטאָרען וועלען קענען פֿערלענגערען דעם טערמין נאָך אויף אַ יאָהר, דער חוב וועט היפּאָטעקאַריש פֿערזיכערט ווערען אויך, מיט דער העלפֿט פֿונ'ם הויז, וועלכען ס'פֿערמאָגט די פֿרוי פֿון ליטראַווסקי.

די פֿירמע הגאָן קרושע האָט דערלאַנגט אַן אָפּאָזיציע, האָט זי אָבער שפּעטער צוריקגעצויגען. דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

* * *

דער באַנקראָטירטער וועגמייסטער האָט אָפּגעמאַכט מיט זיינע קרעדיטאָרען אַז ער צאָהלט זיי 40 פּראָצ. פֿון זיינע חובות אין 2 ראַטעס איינע — באַלד, די צווייטע אין 6 חדשים אַרום.

* * *

די ברידער אברהם שמואל און חיים ליב פּשיגאָדע האָבען פֿאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 10 פּראָצ. פֿון זייערע חובות אין 2 ראַטעס יעדע 6 חדשים. ענדע מערץ איז אין געריכט איינגעפֿלאָסען אַן אָפּאָזיציע פֿון נ. ראַדאָשיצקי. דאָס געריכט האָט פֿונדעסטוועגען דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט.

הכנות צו דער פֿייערונג פֿון 3־טען מאַי

(מ) דער קאָמיטעט צו פֿייערען דעם 3. מאַי האָט פֿעסטגעשטעלט דעם פּראָגראַם פֿון די פֿייערונגען:

שבת — 6 אַ זייגער אין אָוונט וועט פֿאָרקומען אַ צאַפּשטיק מיט'ן אָנטייל פֿון די שילער־אָרקעסטערס; 7 אַ זייגער אין אָוונט — אַ צאַפּשטיק מיט'ן אָנטייל פֿון מיליטערישע אָרקעסטערס, פּאָליציי, פֿייערלעשער און סטזשעלצעס־פֿערבאַנד.

זונטאָג — 6.30 אַ „פּאָבודקע"; 9 פֿריה תפילות אין די קאָשציאָלען פֿאַר די קאַטוילישע שילער פֿון די שטעטישע שוהלען און אין די געבעטהייזער פֿון אַנדערע גלויבענס; 10 אַ זייגער גאָטעסדינסטען פֿאַר שילער פֿון די מיטעל־שולען און אין קאַטעדרע, פֿעלד גאָטעס־דינסטען; 11.30 דעפֿילאַדע פֿון מיליטער, פֿיזישער פֿאַרבערייטונג, פּאָליציי, פֿייערלעשער און סקויטען; 12.30 די פֿייערליכע ענטהילונג פֿון אַן'אָנדענק טאָוועל ביים מאַגיסטראַט לכבוד דעם 10־יעהריגען יוביליי פֿון שלעזישען אויפֿשטאַנד; 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג — אַ פֿאָרשטעלונג אין שטעטישען טעאַטער „קראַקאָוויאַקעס און גוראַלען" און אַ פֿאָרשטעלונג אין טעאַטער „פּאָפּולאַרני"; 5 אַ זייגער אַקאַדעמיעס אין ווידזעוו, אויף דרעוונאָווסקאַ 38, אויף באַוואַ־מאַרישינסקאַ 2, אויף פּאָדמעיסקאַ 21 און אין שייבלערס זאַל פּשענדזעלניאַנאַ 68. דער אַריינגאַנג אויף די אַקאַדעמיעס איז פֿריי.

אַ וואָרנונג וועגען נייעם מעלדונגס־סיסטעם

(מ) אין די היגע מעלדונגס ביוראָ קומען אַריין מעלדונגס־קאַרטען, וואָס זענען אויסגעפֿיהרט אויף שלעכטען פּאַפּיר פֿון אַ נישט פֿאָרגעשריבענעם פֿאָרמאַט. דער פֿאָרמאַט און קוואַליטעט פֿון פּאַפּיר פֿאַר די מעלדונגס־קאַרטען זענען געזעצליך פֿעסטגעשטעלט, די נישט ענטשפּרעכענדע קאַרטען וועלען דעריבער נישט אָנגענומען ווערען דורכ'ן מעלדונגס־אַמט. דער מאַגיסטראַט וואָרענט דעריבער, אַז די וואָס פֿיהרען די אָנמעלדונגען, זיי זאָלען נישט קויפֿען קיין נישט ענטשפּרעכענדע פֿאָרמולאַרען.

(מ) אויף דער איניציאַטיוו פֿון דער אַדמיניסטראַציע־אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט איז אין זאַל פֿון שטאָט־ראַט פֿאָרגעקומען אַ פֿערזאַמלונג פֿון די זשאָנדצעס. דער לייטער פֿון דער אָפּטיילונג נאַטשעלניק זאַלעסקי האָט געהאַלטען אַן'אויספֿיהרליכען רעפֿעראַט וועגען די פֿאָדערונגען וואָס זענען פֿערבונדען מיט דער עווידענץ און קאָנטראָל פֿון דער בעפֿעלקערונגס־בעוועגונג. נאָכדעם האָבען די אָנוועזענדע געשטעלט פֿראַגען אויף וועלכע זיי האָבען בעקומען תשובות און אויפֿקלערונגען. אַזעלכע אינפֿאָרמאַציע פֿערזאַמלונגען וועלען נאָך איינגעאָרדענט ווערען.

געפֿעלשט וועקסלען, ענטלאָפֿען און אַרעסטירט געוואָרען

(2) בשעתו האָבען מיר דערצעהלט וועגען אַ וועקסעל־אַפֿערע וועלכע ס'איז בעגאַנגען אַ לאָדזשער אַהרן אַבראַמזאָן, וועלכער האָט אָנגעהויבען זיין קאַריערע אַלס סוחר אין לאָדז און האָט זי פֿערענדיגט אַלס שווינדלער אין בידגאָשטש. אַהרן אַבראַמזאָן איז אַלט 34 יאָהר. אין די אינפֿלאַציע־צייטען האָט ער דאָך געשאַפֿען אַ פֿערמעגען, וועלכע איז אָבער צורונען שפּעטער אין די צייטען פֿון סטאַביליזאַציע און קריזיס.

האָט זיך אַבראַמזאָן געלאָזט אויף לייכטע פֿערדינסטען, געפֿעלשט וועקסלען, בעקומען אַן'אורטייל אָפּצוזיצען עטליכע חדשים אין טורמע, שפּעטער נאָך און לעצטענס האָט ער בעקומען פֿון העכסטען געריכט אַן'אורטייל אויף 1 מיט אַ האַלב יאָהר טורמע.

איצט איז ער אַרעסטירט געוואָרען אין בידגאָשטש און איז געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז, נאָך דער אויספֿאָרשונג, וועלכע ס'האָט אַדורכגעפֿיהרט דער אויספֿאָרשונגס־ריכטער איז ער בעפֿרייט געוואָרען אויף קויציע פֿון 1000 זל.

אוועקגעגנבעט אַ... מיהל

אָדער, ווי אַזוי מען וויל איינמאָהנען אַ חוב

(א) פֿעליקס מאַרטשיניאַק האָט זיך געמאָלדען אין פּאָליציי אין טשעשעוו סלופּצער קרייז און ערקלערט, אַז מ'האָט ביי איהם אוועקגעגנבעט אַ... מיהל. די פּאָליצייאישע אויספֿאָרשונג האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז די מיהל וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן טייך אין דאָרף גענזשאָלסקי, איז אוועקגעפֿיהרט געוואָרען אויף טראַטוועס דורך שמעון ראָזענבערג און אַנטאָני קאָטשמערע, וועמען מאַרטשיניאַק איז שולדיג געווען געלד פֿאַר אַרבייט, זיי האָבען עטליכע מאָל געפֿאָדערט, אַז מאַרטשיניאַק זאָל זיי בעצאָהלען זיין חוב פֿון אַ 6,000 זל., ווען ער האָט דעם חוב נישט בעצאָהלט, זענען זיי געקומען ביינאַכ'ט מיט געדונגענע אַרבייטער און אוועקגעפֿיהרט די מיהל אין אַ צווייטען דאָרף נאָכדעם האָבען זיי מיטגעטיילט מאַרטשיניאַקען, אַז די מיהל געפֿינט זיך ביי זיי און אַז ווען ער, מאַרטשיניאַק, וועט בעצאָהלען דעם חוב, וועט ער צוריק קענען בעקומען די מיהל.

ביידע „סעקוועסטראַטאָרס" זענען צוגעצויגען געוואָרען צו פֿעראַנטוואָרטליכקייט.

שווערער פֿאַרפֿאַל בעת אַ בוי אַרבייט

1 געשטאָרבען, דער צווייטער שווער פֿערוואונדעט

(א) אין זדונסקאַ וואָליאַ אויף דער לאַנגער גאַס ווערט געבויט אַן'איינשטאָקיג הויז. נעכטען בעת מ'האָט אויפ'ן דאַך אַרויפגעצויגען אַ בעלקע, האָט די שטריק געפּלאַצט און די בעלקע האָט אַראָפּפאַלענדיג צוגעדריקט צוויי אַרבייטער דער טשעסלער ראָמאַן שוסטאַ איז אויפ'ן וועג אין שפּיטאָל געשטאָרבען, דער צווייטער יאַן קלאָס איז אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

סערזשאַנט פֿערשווענדעט מיליטעריש־געלד

(2) אין 25. פּולק אין פּעטריקאָוו איז ענטדעקט געוואָרען אַז דער סערזשאַנט מיכאַל יעדבאַקי האָט אַלס שעף פֿון דער קאַנצעלאַריע זיך צוגענומען 1091 זל. דאָס געלט וואָס ער פֿלעגט דערהאַלטען פֿון פּאָסט פֿלעגט ער נישט איינשרייבען אין די הכנסות. יעדבאַקי האָט זיך מודה געווען און ערקלערט, אַז 564 זל. האָט מען ביי איהם אַרויסגעגנבעט, דאָס איבריגע האָט ער פֿערטאָן, ווייל ביי איהם איז קראַנק געוואָרען זיין פֿרוי. ער וויל אָבער דאָס געלד בעצאָהלען.

די זשאַנדאַרמעריע פֿיהרט אַן'אויספֿאָרשונג.

די באַנקראָט. האַנדעלס־באַנק

מוז בעצאָהלען דעם בוכהאַלטער זיין שכירות־חוב

(א) דער בוכהאַלטער פֿון דער באַנקראָטירטער האַנדעלס־באַנק עדוואַרד מלינאַרסקי האָט אָנגעקלאַגט די באַנק אויף 163 זל. דאָס געריכט האָט מלינאַרסקי'ן צוגעמשפּט די געפֿאָדערטע סומע פֿון דער באַנקראָט מאַסע.

אויסטוישען די אַלטע דאָלאַרובקעס

דעם 30־טען ה.ח. וועט דורכ'ן „באַנק פּאָלסקי" פֿערענדיגט ווערען דאָס אויסטוישען די אַלטע דאָלאַרובקעס אויף נייע.

די דאָלאַרובקע־בעזיצער, וואָס וועלען ביז צו דעם דערמאָנטען טערמין נישט אויסטוישען זייערע דאָלאַרובקעס, וועלען דערנאָך קאָנען בעקומען פֿאַר זיי נאָר דעם נאָמינאַל־פּרייז, ד"ה 5 דאָלאַר.

איצט קענען די בעזיצער פֿון די אַלטע דאָלאַרובקעס ביים אויסטוישען 2 שטיק בעקומען אַ דריטע צום פּרייז פֿון 5 דאָלאַר. פֿון 1־טען מאַי וועלען די נייע דאָלאַרובקעס פֿערקויפֿט ווערען צו 6 דאָלאַר אַ שטיק.

אויף קאָנסטאַנטינער פּאָלעשע בויט מען ווייטער

(2) אויף דער קאָנסטאַנטינער פּאָלעשע ווערט איצט אינטענסיוו געאַרבייט ביים אויסענדיגען די ווייטערדיגע 6 וואוינונגס בלאָקען, וועלכע זאָלען אויסגעענדיגט ווערען אויפ'ן 31 מאַי, ס'וועלען צוקומען נייע 325 וואוינונגען צו 1, 2 און 3 צימערן. צוליב מאַנגעל אין מיטלען האָט דער מאַגיסטראַט ביז איצט נאָך נישט אויסגעפֿערטיגט דעם לאָקאַל פֿאַר דער שולע און פֿאַר דער וועשערייי.

קינדער - סאַנאַטאָריום אין טושינקע

(2) דעם 1 מאַי וועט אין טושינעק געעפֿענט ווערען דאָס סאַנאַטאָריום פֿאַר די קינדער פֿון דער קראַנקען־קאַסע. די ערשטע פּאַרטיע פֿון 120 קינדער וועט אַרויסגעשיקט ווערען דעם 2. מאַי היינטיגעס יאָהר וועלען די עלטערן אַליין דאַרפֿען מעלדען די קינדער, וואָס זאָלען אַרויסגעשיקט ווערען אין סאַנאַטאָריום, נאָכדעם וועלען זיי קוואַליפֿיצירט ווערען דורך אַן'אַרצט.

יודישע אינוואַלידען וואָס האָבען זיך נאָר נישט רעגיסטרירט

דאַרפֿען עס איצט טאָן

די פֿערוואַלטונג פֿון יודישען אינוואַלידען־פֿעראיין בעט אונז מיטצוטיילען:

די הויפּט־פֿערוואַלטונג פֿון יודישען אינוואַלידען־פֿעראיין האָט פֿאָרגענומען ביי דער רעגירונג שריט, אַז ס'זאָל פֿערלענגערט ווערען דער רעגיסטראַציע טערמין פֿאַר מיליטערישע און אַנד. אינוואַלידען. דער טערמין איז אָפּגעלאָפֿען דעם 31. דעצעמבער 1930 י.

די פֿערוואַלטונג פֿאָדערט אויף אַלע פֿעראינטערעסירטע, וועלכע האָבען ביז'ן 31. דעצעמבער 1930 י. נישט מיטגעטיילט זייערע פּרעטענזיעס וועגען שטיצע ביי דער געהעריגער מאַכט, אַז זיי זאָלען זיך באַלד מעלדען אין זייערע פֿעראיינען מיט די דאָקומענטען, וועלכע זיי בעזיצען, כדי צוצוגרייטען דעם נויטיגען מאַטעריאַל.

פּראָצעס פֿאַר בעהאַלטען סעקוועסטרירטע זאַכען

אַרעסטירט אין געריכט פֿאַר פֿאַלש עדות־זאָגען

(אַ) אין אַפּריל 1930 האָט פּנחס גאָלדענער זיך געקויפֿט אַ מאַנטעל ביי דוד און חיים עלענבערג, זאַוואַדזקאַ 15 פֿאַר 135 זל. ער האָט איינגעצאָהלט 85 זל. און די רעשט געזאָלט אויסצאָהלען צו 5 זל. אַ וואָך. ער האָט אָבער שוין די רעשט ראַטעס נישט געצאָהלט. די עלענבערגס האָבען איהם איינגעקלאַגט, בעקומען אַן'אורטייל און איהם איבערגעגעבען דעם קאָמאָרניק אויף אויסצופֿיהרען. ס'האָט זיך געצויגען ביז'ן 11. אַפּריל ה. י., ווען דער קאָמאָרניק איז געקומען אַדורכצופֿיהרען די ליציטאַציע האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די סעקוועסטרירטע זאַכען האָט גאָלדענער נישט צוגעשטעלט. געגען איהם איז פֿערפֿיהרט געוואָרען אַ קרימינעלער פּראָצעס.

דערווייל האָט גאָלדענער דערלאַנגט אַן'אַבקלאַגע צום פּראָקוראָר אַז ער האָט שוין די איילענבערגס זיין חוב בעצאָהלט און זיי מאָנען ביי איהם נאָך אַ מאָל. מ'האָט פֿערפֿיהרט אַן'אויספֿאָרשונג בעת וועלכער ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז גאָלדענער האָט דעם פּראָצעס פֿערפֿיהרט עקסטראַ כדי צו פֿערשלעפּען דאָס אָפּצאָהלען זיין חוב און ער איז נעכטען געשטאַנען פֿאַר'ן געריכט אַלס בעשולדיגטער אין וועלען אָפּנאַרען די מאַכט. אַ רייה עדות האָבען פֿעסטגעשטעלט, אַז גאָלדענער האָט זיין חוב נישט בעצאָהלט. אייבער פֿון די עדות ירחמיאל קופֿער האָט ערקלערט אַז ער איז געווען דערביי ווי גאָלדענער האָט בעצאָהלט זיין חוב די עלענבערגס.

דער ריכטער סעמאַדעני, וועלכער האָט פֿעסטגעשטעלט דאָס פֿאַלשע עדות זאָגען, האָט דעם עדות אויפ'ן אָרט אַרעסטירט און געגען איהם איז פֿערפֿיהרט געוואָרען אַן'אויספֿאָרשונג וועגען פֿאַלש עדות זאָגען אונטער אַ שבועה. מ'האָט איהם אָפּגעפֿיהרט אין טורמע.

פּינקוס גאָלדענער איז פֿערמשפּט געוואָרען אויף 2 חדשים טורמע.

בלוטיגע נקמה פֿון אַ פֿערראַטענער פֿרוי

(2) אויף באַלוטאַ גאַס ביים הויז נומער 56 איז אַ פֿרוי בעפֿאַלען אַ יונגענמאַן און מיט'ן אויסגעשריי: „דאָס האָסטו פֿאַר מיין עוולה", איהם אַריינגעשטאָכען אַ מעסער אין בויך. דער יונגער קריסט איז געפֿאַלען בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. אַ פּאָליציאַנט יוליאַן וועליבסקי, וועלכער איז פֿאַרביי־געגאַנגען און האָט געוואָלט די אָנפֿאַלערין פֿערהאַלטען איז דורך איהר אויך פֿערוואונדעט געוואָרען מיט אַ מעסער.

דער פֿערביי־געהענדער עולם האָט די אָנפֿאַלערין פֿערהאַלטען און ענטוואָפֿענט. מ'האָט זי אָפּגעפֿיהרט אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט און צו די צוויי פֿערוואונדעטע האָט מען אַרויסגערופֿען די פּאַגאָטאָוויע. מאַקסימיליאַן גאָלטשינסקי איז אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אין פּאָליציי האָט מען די פֿרוי פֿערהערט און זי האָט דערצעהלט פֿאָלגענדע געשיכטע:

זי הייסט מאַריאַ גאָלטשינסקאַ און האָט חתונה געהאַט מיט איהר מאַן מאַקסימיליאַן מיט עטליכע חדשים צוריק. באַלד נאָך דער חתונה האָט דער מאַן, אַ פֿאַבריקס־אַרבייטער אָנגעהויבען שיכור'ן שלאָגען זי און מיט אַ צוויי חדשים צוריק איז אינגאַנצען אַוועק פֿון דער היים און זיך בעזעצט אין אַ בעזונדערער וואוינונג מיט אַ געליבטער.

דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, האָט זי בעשלאָסען זיך נוקם צו זיין אין איהם און האָט איצט אויסגעפֿיהרט איהר פּלאַן. זי האָט אויך געוואָלט נאָכדעם בעגעהן זעלבסטמאָרד, אָבער מ'האָט איהר דערין געשטערט.

מאַריאַ גאָלטשינסקאַ איז אַרעסטירט. דער צושטאַנד פֿון איהר מאַן איז זעהר אַ שווערער.

אינטערווענץ וועגן רעגי-רונגס-קרעדיטען
אויף סעזאן-ארבייטען

(2) נעכטען איז ארויסגעפאָהרען קיין ווארשאַ ארזידענט זשעמיענצקי כדי צו אינטערווענירען אין ווארשאָ וועגען בעשטימטען קרעדיטען אויף אַנצוהויבען די סעזאָן-ארבייטען. צוליב פעלען פון מיטלען זענען די ארבייטען ביז איצט נאך נישט אנגעהויבען געוואָרען אין פוילען אומפאנג און וועלען אין בעסטען פאל קענען אנגעהויבען ווערען ערשט ארום 15 מאי.

אויטא-ארגיעס

(2) אויף פיעטרקאָווער ביים הויז נומער 44 איז אַן אויטאָ ארויפגעפאָהרען אויפ׳ן סוחר הערש ווייסקאָהל (פיעטרקאָווער 117) בעת יענער איז אריבערגעגאַנגען די גאַס. צום גליק איז ער אָפּגעקומען מיט לייכטע וואונדען. דער שאָפער פון אויטאָ 641 .L. D וועלכער האָט אַגב נישט געגעבען קיין סיגנאַלען און אַנטלאָפען. פאָליציי זוכט איהם.

אַ פאליטישער פראצעס

(2) אין דעצעמבער זענען אין דער וואויכוג פון געאָרג מיניך אויף מלינאַרסקאַ 7 ארעסטירט געוואָרען ריטשאַרד מיניך 32 י. אַלט, ווילהעלם שענפעלד 32 י. אַ., ראָמאַן כאַלעווקאַ 50 י.א. און שמואל גדליה קאַץ 31 י. א.

אַלע האָבען זיי אין 1928 י. פיגורירט אַלס קאַנדידאטען צום סיים פון דער קאָמוניסטישער ליסטע נומער 13. מ׳האָט נעגען זיי פערפיהרט אַ פראָצעס פאַר געהערען צו דער קאָמוניסטישער פארטיי און אַנטימלוכה׳שע טעטיגקייט. נעכטען זענען זיי געמשפט געוואָרען אין היגען קרייז-געריכט. קיינער פון זיי האָט זיך נישט מודה געווען.

דאָס געריכט האָט פעראורטיילט מיניך׳ן און קאַצ׳ן צו 4 יאָהר שווערע טורמע יעדען, וו להעלם שענפעלד — 3 יאָהר, ריטשאַרד מיניך און ראָמאַן כאַלעווקאַ — צו 2 יאָהר טורמע יעדען.

ח׳ מ. ניישטאַט —
גענעראל-סעקרעטאַר פון דעם פאַלעסטינע-אַרב-פאַנד — אין לאדז

היינט קומט אָן קיין לאָדז דער שליח פון דער הסתדרות, דער גענעראל סעקרעטאַר פון דעם פ. א. פ. — ה׳ מ. ניישטאַט, וועלכער בעטייליגט זיך אין דער אַקאַדעמיע, וואָס קומט פאָר היינט 8 אווענט אין דעם רעפּרעזענטאַנץ-זאַל פון דעם לאָדזער שטאָט ראַט (פּאָמאָרסקאַ 16).

מאָרגען קומט פאָר מיט זיין בעטייליגונג אויך אַ קאָנפערענץ געווידמעט די פראבלעמען פונ׳ם אַרבייטענדיגען ארץ־ישראל.

א נייער לאדזער
סענסאציאנעל-עראָטישער
ראמאן
הויבט זיך אן צו דרוקן
— אין —
„נייעם פאלקסבלאט“

היינטיגער אפצייכנונג לטובת „חסד של אמת“
(אויפרוף)

לאָדזער בירגער, ווילסט טוען אַ חסד של אמת הין לעניים והין לעשירים — העלפען אָרימע און רייך, לעבעדיגע און טויטע איינמאָל שטיצען אָרימע אלמנות ויתומים בשעת שבעה, אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד דיינע ברידער און שוועסטער וואָס שיידען זיך מיט דיר אויף אייביג, אָפּהיטען פון בזיון המתים, שטיץ אונטער מאַטעריעליש און מאָראַליש דעם בלימעל-טאָג וואָס חסד של אמת ומנחמי אבילים, איז געצוואונגען צוליב דעם אַל-געמיינעם קריזיס היינט אַדורכצופיהרען.

מיט דיין שפענדע, וואָס דו וועסט היינט געבען די זאַמלערס פון חסד של אמת וועסט פון דיר אָראָפּנעמען דעם היינטיגען חוב וואָס אויף דיר ליגט לגבאי די בירגער פון דיין שטאָט, : הן די וואָס שיידען זיך מיט דיר אויף אייביג הן לגבאי די וואָס פערבלייבען מיט דיר.

די פערוואַלטונג פון „חסד של אמת“.

אפטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) דאַנצער, (זגערזשער 57). גראַשקאָווסקי, (11. ליסטאָפּאַד 15). גאַרפיין, (פילסודסקי 54). באַרטאשעווסקי, (פעטריקאָווער 164). רעמבעלינסקי, (אַנדזשעיאַ 28). שימאַנסקי, (פשענדזעלניאַנאַ 75).

גנבות

(2) אויף זגערזשער 121 האָבען גנבים ארויסגעשניטען אַ שויפענסטער און ארויסגעגנב׳עט פון געוועלב ביי מאַריאַן ראַלינסקי סחורה אויף 1500 זל.

פאָליציי זוכט די גנבים.

—:0:—

פון געריכט

מאנם געווען

(א) אין דעצעמבער פאַראַיאָהרען איז די 72 יאָהריגע אגניעשקא סטענטשעק בעפאַלען געוואָרען פון אַן׳אומבעקאַנטען, וועלכער האָט איהר פערשטאָפּט דעם מויל און פערגוואַלטיגט, מ׳האָט איהם נישט געכאַפּט.

עטליכע טעג שפּעטער איז בעפאַלען געוואָרען די 59 יאָהריגע פראַנציסקא קאַטאשינסקא וועלכע איז אויך פערגוואַלטיגט געוואָרען. די פּאָליציי האָט פערהאַלטען אַלס פערדעכטיגען דעם 20־יאָהריגען קאַזמערזש וואָרזשיניאַק פון זגערזש.

בײדע געליטענע האָבען אין איהם דערקענט דעם אָנפאַלער און גזעגען איהם איז פערפיהרט געוואָרען אַ פּראַצעס, וועלכער איז נעכטען פאָרגעקומען אין היגען קרייז געריכט ביי פערמאַכטע טירען

וואָרזשיניאַק איז פערמשפט געוואָרען אויף אַ יאָהר טורמע.

קופאן
אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואך, דעם 29-טען אפריל

א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאָווער 21.
אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטברענגען
דעם קופאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט“
— פון דעם זעלבען טאָג. —

דער גרויסער ערפאלג פון פראָפ. פייווישיס
בעת׳ן ערשטען אויפטריט פון מוזיק פעראיין „שיר“

דער ערשטער אויפטריט פון נייעם מוזיקאַלישען פעראיין „שיר“ וועלכער איז פאָרגעקומען נעכטען ביינאַכט אין פילהאַרמאָניע איז אויסגעפאַלען זעהר געלונגען, דער נייער כאָר האָט זיך רעפרעזענטירט מיט אויספיהרען אַ רייהע ערנסטע געזאַ[...]מערן פון שובערט, גריג א. א.

אינם צווייטען טייל האָט דער כאָר אויסגעפיהרט אַ רייהע יודישע פאָלקס־לידער, וועלכע זענען בעאַרבייט געוואָרען ספעציעל דורכ׳ן כאָר־דיריגענט פראָפ. פייווישיס. די דאָזיגע נומערן זענען אויפגענומען געוואָרען בעזונדער וואַרעם דורכ׳ן גרויסען עולם, וועלכער האָט איבערפולט דעם פילהאַרמאָניע זאַל און אייניגע פון די לידער האָבען געמוזט ביסירט ווערען.

דעם דיריגענט דער סאָליסטין פרל. קראַפּיוניק, די סאָליסטען לעוויטאַן און קאָרן דער אקאָמפּאַניאַטאָריך פרל. לאַקס און דעם גאַנצען כאָר זענען דערלאַנגט געוואָרען בלומען און ס׳איז זיי איינגעאָרדענט געוואָרען אַן׳אוואציע.

אַ גענויע אָפּהאַנדלונג וועלען מיר נאָך ברענגען

ראַדיאָ-פּראָגראַם
מיטוואָך, ד. 29 אַפּריל

11.58 צייט-סיגנאַל. 12.05 גראַמאָפאָן-מוזיק 1.15 טאָג-פּראָגראַם, קינאָ- און טעאַטער-רעפּערטואַר. 2.50 ראַדיאָ-כראָניק. 3.30 פאָרלעזונג פאַר מאַטורישטען א. ט. „איראָפּאַ און פוילען פאַר׳ן וועלט-קריג“ ד״ר ו. ליפינסקי (טראַנסמ. פון וואַרשאָ) 3.50 פאָרלעזונג פאַר מאַטוריסטען א. ט. „זשעראָמסקי“ פון פּראָפ. סט. אַדאַמטשעווסקי (טראַנסמ. פון וואַרשאָ). 4.10 קאָמוניקאַט פאַר שיפער און פישער. 4.15 פּראָגראַם פאַר קינדער טראַנסמ. פון וואַרשאָ). 4.45 גראַמאָפאָן-מוזיק פון וואַרשאָ. 5.15 פאָרלעזונג. 5.45 פּאָפּולערער קאָנצערט פון פּוילישען ראַדיאָ-אָרקעסטער פון וואַרשאָ. 6.45 פערשידענעס. 7.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען. 7.25 גראַמאָפאָן-מוזיק. 7.40 ראַדיאָ-פּרעסע · זשורנאַל פון וואַרשאָ. —.8 איבערזיכט פון די נייעסטע ביכער פון פּראָפ. ה. מאָשטשיצקי. 8.15 מוזיק פּאָרשראַג פון רעמבערג. 9.15 ליטעראַרישע מוזיק. אוידיציע געווידמעט יאַפּאַן (טראַנסמ. פון וואַרשאָ). 10.15 סלאַווישע אוידיציע (טראַנסמ. פון וואַרשאָ). 10.35 קאָמוניקאַטען, לייכטע און טאַנץ-מוזיק פון וואַרשאָ.

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויס מאָנומענטאל קלאַנג-מייסטערווערק
פון דער פוילישער פראָדוקציע אויפ׳ן
גרונד פון דער נאָוועלע פון
Henryk Sienkiewicz
יאנקא
מוזיקאנט
אין די הויפטראָלען
M. Malicka, Conti, Dymsza-Krukowski
און דער בעקאַנטער מיט זיינע אויפטריטען
אין לאָדז ŻABCZYNSKI
רעזשי: Ryszard Ordyński
מוזיק: Grzegorz Fitelberg
טעקסטען פון לידער פון K. Tom
אויסער׳ן פראָגראַם:
פרעכטיגע קלאַנג-צוגאבע
א. נ.: „שקעלעטען-טאַנץ“
אָנהויב אין וואָכענטאָג 4.30 נאָכמיטאַג
שבת, זונטאָג און יום-טוב 1 בייטאָג
פאָפּולערע פרייזען.

די שליחות פון דער יודישער ארבייטערשאפט אין א״י
(צום אנהויב פון דעם פאלעסטינא ארבייטער-פאנד קאמפיין (פ. א. פ.) אין לאדז)

מיר האָבען אין אונזער שפראַך אַ וואָרט, וואָס מען קען נישט איבערזעצען אין קיין אַנדער שפראַך, אַ וואָרט, וואָס בעדייט צוויי אייגענשאַפטען, פיליכט די גרעסטע אייגענשאַפטען מיט וועלכע אַ מענש קען שטאָלצירען. דאָס איז דאָס וואָרט „חלוץ“. אין אונזער שפראַך האָט „חלוץ“ צוויי בעדייטונגען: „חלוץ“ הייסט פּיאָנער, „חלוץ“ הייסט אַוואַנגאַרד.

דער פּיאָנער קומט אין לאַנד און דאַרף ברעכען אַ נייעם וועג, דאַרף שאַפען אַ נייעם לעבען, ער דאַרף אָנפאַנגען פון בראשית, ער דאַרף לעבען דעם לעבען פון אַ ראָבינזאָן קרוזאָ, וועלכער מוז אַלעס שאַפען פון דאָס ניי.

ווען איהר וועט רעדען וועגען דער יודישער אַרבייטער-בעוועגונג אין א״י און וואָס זי האָט אויפגעטון, זאָלט איהר נישט מאַכען דעם טעות און זאָגען, אַז די יודישע אַרבייטער אין א״י זענען בעסערע מענשען און בעסערע אַרבייטער ווי אַלע אַנדערע אַרבייטער אין דער וועלט, עס זענען געווען בעזונדערע אומשטענדען, וועלכע האָבען זיי געצוואונגען, אַז זיי זאָלען ווערען אַנדערש.

עס איז געווען די גרויסע זכיה פון די יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען אויסגעקליבען אַלס זייער קאַריערע א״י, אַז זיי זאָלען געשטעלט ווערען אונטער אַזעלכע אומשטענדען, וואו זיי זענען געצוואונגען געווען אַרויסצוזוכען אין זיך דאָס בעסטע, וואָס ליגט אין אַ מענשען, די אַלע בעהאַלטענע פעהיגקייטען, די אַלע גייסטיגע אייגענשאַפטען צו ענטוויקלען דעם אומגעהויערן ווילענס-קראַפט, די אומגעהויערע עקשנות.

און עס איז געווען דער בעוואוסטזיין פונ׳ם שליחות פון אַרבייטער-קלאַס, דער סאָציאַליסטישער בעוואוסטזיין, וועלכער זאָגט דעם אַרבייטער, אַז ער איז די צוקונפט. דער בויער פון פאָלק און ערפינדער האָט ער גרויסע פליכטען. עס איז דער

(ספעציעל פאַר׳ן „נייעם פאָלקסבלאַט“)

אינערליכער בעוואוסטזיין פון דעם יודישען אַרבייטער וועגען דער אחריות פאַר דער צוקונפט פון פאָלק, אַז עס איז זיין אויפגאַבע איבערצובויען דאָס אומגליקליכע, באָדענלאָזע, אַרבייטסלאָזען-פאָלק, וועלכעס לעבט אַ לופט-לעבען געצוואונגענערהייט, און פאַר וועלכען ער אַליין אין זיינע בעסטע מאָמענטען שעמט זיך.

אָט דער בעוואוסטזיין. אַז דאָס איז די שליחות פונ׳ם יודישען אַרבייטער-קלאַס, האָט געמאַכט פון דער יודישער אַרבייטער-בעוועגונג דאָס, וואָס זי איז איצט געוואָרען. עס איז דער בעוואוסטזיין פון אַ פּיאָנער, פון אַן אַוואַנגאַרד.

אַ מאָל נעהמט אונז אַרום אַ שרעקליך געפיהל, פיליכט זענען מיר איינזאַם, און איך וויל אויך זאָגען, אַז ס׳זענען געווען מאָמענטען, ווען נישט נאָר איז עס געווען אַ געפיהל, נאָר ווען מיר זענען ווירקליך געווען איינזאַם.

אָבער מיר זענען געווען זיכער אין אונזער זאַך טראָצדעם, וואָס גרויסע טיילען פון דער יודישער אַרבייטער בעוועגונג, פיליכט דער גרעסטער טייל פון איהר, וועלכע זענען געווען אָרגאַניזירט אין רוסלאַנד און אַמעריקאַ, זענען געווען פיינדליך צו אונז. מיר אָבער האָבען זיי קיינמאָל נישט בעטראַכט אַלס פרעמדע און אַלס שונאים. אויך אין די טיילען פון דער יודישער אַרבייטער-בעוועגונג, וועלכע פיהרען נאָך איצט אַ קאַמף געגען אונז זעהען מיר נישט קיין שונאים, נאָר צוקונפטיגע מיטאַרבייטער און חברים און די אמונה האָט אונז געשטאַרקט.

מיר האָבען אין א״י נאָך אַ שליחות. נישט נאָר די שליחות איבערצובויען דאָס יודישע פאָלק צו פערוואַנדלען עס אין אַן׳אַרבייטער-פאָלק מיר האָבען אויך אַ שליחות אין א״י אַלס אַ טייל פון אַלוועלטליכען אַרבייטער-קלאַס. אונזער לאַנד, וואָס האָט אַזאַ גרויסע ראָלע געשפּילט אין דער וועלט-געשיכטע, איז דאָס לאַנד וואָס געפינט זיך אונטער בעזונדערע געאָגראַפישע בעדינגונגען און דינט אַלס בריק צווישען מזרח און מערב, צווישען צוויי קולטורען — איז בעשטימט אויך אין דער צוקונפט צו שפּילען אַ גרויסע ראָלע אין די וועלט-געשעהענישען. מיר שטעהען פאַר דער אויפוואַכונג פון די גרויסע פעלקער פון מזרח און אין דעם פּראָצעס איז אונז בעשטימט אַ גרויסע היסטאָרישע ראָל. ווען מיר שאַפען אין ארץ-ישראל אַן׳אַרבייטענדיגע געזעלשאַפט, ווען מיר בויען דאָרט אַן׳אַרבייטער-קולטור דערפילען מיר נישט נאָר אַ גרויסער שליחות אין דער יודישער געשיכטע, נאָר אויך אַ היסטאָרישע שליחות פאַר דער גאַנצער מענטשהייט.

אָט דער בעוואוסטזיין פון געמיינזאַמקייט איז דער גורל נישט נאָר פון יודישען, נאָר פון דעם גאַנצען אַלוועלטליכען אַרבייטער-קלאַס. און דעריבער קאָן קיין טום אַטענטאַט פון דעם מופטי און קיין נארישקייט פון דער אַרבייטער-רעגירונג נישט אָפּשוואַכען אויף דאָס מינדעסטע אין אונז דעם היסטאָרישען בעוואוסטזיין, אַז די ענגלישע אַרבייטער-בעוועגונג, און די גאַנצע אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער-בעוועגונג איז בלויז פּראַינטערעסירט אין דער אַרבייט, וועלכע מיר פיהרען אָן אין ארץ-ישראל. און עס איז אונזער אינטימסטער וואונש, אַז די גאַנצע בעוועגונג זאָל זיין דורכגעדרונגען מיט אַ טיפען און שטאַרקען בעוואוסטזיין וועגען דער גרויסער פּריווילעגיע אין דער גרויסער ראָל, וואָס דער אַרבייטער שפּילט און מוז שפּילען אין דעם לעבען פון זיין פאָלק.

ד. בן-גוריון.

אנ'אויטא
א לעבענסבילד פון סאוויעט-רוסלאנד

ווען צום „דאָם קאָמוני״ (קאָמונע-הויז), אויף „טיכי-פערעאולאָק״ (שטילע געסעל) אין מאָסקווע, איז א זייגער צוויי ביינאַכט צוגעפאָהרען אנ'אויטאָמאָביל האָבען זיך אלע איינוואוינער פון הויז א לאָז געטון צו די פענסטער.

שוין לאנג, זעהר לאנג איז אין „טיכי-פערעאולאָק״ צום „דאָם-קאָמוני״ קיין אויטאָמאָביל נישט צוגעפאָהרען. פריהער, מיט א יאָהר צוריק, ווען אין דעם הויז האָבען נאָך געוואוינט די „איבערבלייבעכצען פון אלטע רעזשים״, בורזשויעס, פלעגען דאָרט אָפט פערפאָהרען אויטאָמאָבילען פון דער „טשעקאַ״ (סאָוויעטישע געהיים-פאָליציי). כמעט יעדע נאכט פלעגען „טשעקיסטען״ דאָרט אָפּשטאַטען א וויזיט, מאכען „אָביסקעס״ (הויז-זוכונגען) אין אלע וואוינונגען און מיטשלעפען מיט זיך פעק זאכען און אָפט מאָל צום טויט דערשראָקענע בורזשויעס. ביידע, אי די פעק זאכען, אי די בורזשויעס, פלעגען דאָס הויז מעהר נישט אָנזעהן. אָבער זינט מען האָט דאָס הויז בעזעצט מיט כשר'ע, הונדערט-פראָצענטיגע קאָמוניסטען, ס'רוב אָנגעשטעלטע אין פערשידענע קאָמיסאריאטען, האָבען די הויז-זוכונגען אויפגעהערט, און דאָס פייפען און רוישען פון אנ'אויטאָמאָביל איז דאָרטען געוואָרען א גרויסע זעלטענהייט.

נאָך גרעסער איז געוואָרען די פערוואונדערונג פון די שכנים, ווען פון דעם אויטאָמאָביל איז ארויסגעשטיגען סטעפאַן איוואנאָוויטש ליאפקין, א בעאמטער אין א פאָליציי-קאָמיסאריאט, וואָס פערנעהמט דעם נישטיגען פאָסטען פון א „דיעלאָ-פראָאיזוואָדיטעל״.

ליאפקין אין אנ'אויטאָמאָביל!

אלע זענען געבליבען שטעהן מיט אָפענע מיילער און האָבען זיך איבערגעקוקט מיט פיל-זאגענדע בליקען. „די זאך איז נישט איינפאך״, — האָבען זייערע בליקען געזאגט.

מעהר פון אלע האָבען זיך געוואונדערט אננא קאָנסטאנטינאָוונא, ליאפקין'ס ווייב. זי האָט געוואוסט, אז פון זיין „זשאלאָוואניע״ (שכירות) פאר דעם חודש איז שוין לאנג נישטאָ קיין זכר, פער'שיכור'ט ביז צו דער לעצטער פרוטה. און ביז צו די נייע שכירות איז נאָך ווייט. נישט איין טאָג וועט זי ביז דעמאָלט בלייבען אָהן מיטאָג. און אָט נא דיר, גאָר אנ'אויטאָמאָביל האָט זיך איהם פערוואָלט אינמיטען העלען טאָג!

— סטיאָפּא! — איז זי איהם געלאָפען ענטקעגען, — וואָס האָט פאסירט? וואָס עפּעס מיט אנ'אויטאָמאָביל?

— [illegible] האָט פאסירט, — האָט ער רוהיג געענטפערט, — [illegible] 'האָב נישט געהאט קיין חשק צו וואַרטען אויפ'ן טראמוואי. בין איך געפאָהרען מיט אנ'אויטאָמאָביל.

און געזאָגט האָט ער עס אזוי, אז אלע שכנים זאָלען הערן. דער עפעקט איז געווען א געוואלדיגער.

ווען אננא קאָנסטאנטינאָוונא, ליאפקינס ווייב, איז אריינגעקומען אין דער אלגעמיינער קיך אנצעוואַרעמען אויפ'ן פרימוס״ דאָס עסען פאר'ן מאַן, האָבען זיך צו איהר א לאָז געטון א צעהן שכנות פון די דערבייאיגע צימערען.

אנושקא, ליובינקע, טיירע — האָבען אלע מיט איינמאָל אויסגערופען, — דיין מאַן האָט בעקומען א גרויסע שטעלע, א העכערען געהאלט? זאָג דעם אמת?

— פון וואנען ווייס איך? ער דערצעהלט מיר דען? האָט אננא קאָנסטאנטינאָוונא געענטפערט גלייכגילטיג.

— זי מאכט זיך נישט וויסענדיג, וויל אונז נישט דערצעהלען, — האָבען עטליכע שטימען געזאָגט מיט אמאָל.

— אָט וואָס! — האָט אויסגערופען א נייע שטימע פון דער „איינוואוינערקע פון צימער 88״ — סטעפאַן איוואנאָוויטש האָט בעקומען א הויכען פאָסטען, אפשר טאקע פון א קאָמיסאר! אומזיסט און אומנישט פאָהרט מען נישט אין אויטאָמאָבילען!

די בעהויפּטונג פון אזא וויכטיגער פערזאָן, ווי די „איינוואוינערקע פון צימער 88״ האָט געמאכט א געוואלדיגען רושם.

די „איינוואוינערקע פון צימער 88״, אָקימאָווא, האָט קיינער ביים נאָמען נישט גערופען, נאָר „די איינוואוינערקע פון צימער 88״. דאָס איז אנ'אשת־חיל, א פרוי א קאָזאַק, וואָס דאָס גאנצע „קאָמונע-הויז״ ציטערט פאר איהר בליק; שכנות דערנעהם זי די יאָהרען, לאָזט זיי ממש דעם קאָפּ נישט אויפהויבען. ווי נאָר עפּעס וואָס, כאפּט זי זיך באלד שלאָגען. און ס'געהט נישט אוועק א טאָג, אז עטליכע שכנות זאָלען נישט ארומגעהן מיט צודראפּעטע פּנימ'ער פון איהרע הענט. און אפילו דער „זאוודאָם״ (דער הויז-פערוואלטער) אליין האָט אויך מורא, אויב נישט פאר איהרע הענט, איז פאר איהר נעפּזהרליכער צונג. און דעריבער האָבען אלע שכנות פון דעם קאָמונע-הויז״ פאר איהר גרויס דרך-ארץ, און מען הערט זיך שטענדיג אויגמערקזאם צו צו איהרע רייד.

— אומזיסט, אומנישט פאָהרט מען נישט אין אויטאָמאָבילען... — האָט זי נאָכאמאָל איבערגע חזר'ט.

— אנושקא, — האָט זי זיך געווענדעט צו ליאפקין'ס ווייב, וועלכע איז געשטאנען א צוטומעלטע, — אפשר נויטיגט איהר זיך אין מיין „פרימוס״? פּאָזשאַלויסטאַ, נעהמט עס. איהר דאַרפט דאָך אָנוואַרעמען ס'עסען פאר אייער מאַן.

— אנושקא, דושעטשקא (נשמה מיינע), — האָט א צווייטע שכנ'טע זיך געבעטען ביי איהר, — נעהמט, איך בעט אייך, א נייע נאָדעל פון מיינע מאַר'ן „פרימוס״. ער ווייכערט דאָך ביי אייך.

אננא קאָנסטאנטינאָוונא איז געשטאנען א צוטומעלטע. זי האָט נישט געוואוסט אויף וועלכער וועלט זי איז. ערשט מיט עטליכע שעה צוריק, היינט אינדערפריה, האָט „די איינוואוינערקע פון צימער 88״ ביי איהר ארויסגעריסען דעם „פרימוס״ פון דער האנט, און מיט אזא רציחה, אז זי האָט איהר אָפּגעבריהט ביידע הענט מיט קאָכענדיגען וואסער פון טשאַיניק, וועלכער איז געשטאנען אויפ'ן „פרימוס״. און אלע אנדערע שכנות זענען מיט אמאָל געוואָרען אזוי פריינדליך. עס איז זיי נישט צו דערקענען. וואָס איז דאָס עפּעס? וואָס געהט דאָ פאָר?

— נעהמט, נעהמט, אנושקא, דושעטשקא, דעם „פרימוס״, — האָט „די איינוואוינערקע פון צימער 88״ זיך געבעטען ביי איהר, — אייער מאַן וויל דאָך אודאי עסען. ביז מיין שלימ'מזל וועט קומען, וועט נאָך דויערען. מיינער פאָהרט דאָך נישט אין אויטאָמאָבילען; ער געהט צו-פוס.

און ווענדענדיג זיך צו דער גאנצער געזעלשאפט, וואָס האָט אָנגעפילט די קיך, האָט זי צוגעגעבען:

— ווען ס'איז בעשערט צו פאָהרען אין אויטאָמאָביל און ווער עס שלעפּט זיך צו-פוס.

* * *

ווער ווייסט, ווי לאנג די סצענע וואָלט זיך נאָך געצויגען, ווען עס קומט נישט אָן ליאפקין'ס א חבר, וועלכער ארבייט אין דעם זעלבען קאָמיסאריאט

— וואָס מאכט סטעפאַן איוואנאָוויטש? — האָט ער א פרעג געטון ביי אננא קאָנסטאנטינאָוונא.

— וואָס זאָל ער מאכען? — האָט זיך יענע געוואונדערט, איהר האָט איהם דאָך זיכער געזעהן היינט אויף דער סלוזשבע

— יאָ, כ'האָב איהם געזעהן, און דעריבער פרעג איך טאקע. סטעפאַן איוואנאָוויטש האָט מיט א שעה צוריק פאַרלאָזט געחלש'ט אין קאָמיסאריאט. צי ער האָט היינט נישט דערעסען אָדער אפשר האָט ער אריינגעכאפּט אנ'איבעריג גלעזעל... מיט איין וואָרט, ער איז אנידערגעפאלען און געחלש'ט צום טויט. דער קאָמיסאר האָט זיך דערשראָקען, ער זאָל חלילה נישט בלייבען א טויטער אין קאָמיסאריאט, און האָט בעפוילען איהם אָפּצופיהרען א היים אין זיין אויטאָמאָביל. וואו איז ער, דער נפש?

איינציגווייז האָבען די שכנות זיך אָנגעהויבען ארויסרוקען פון קיך, זיך דורכקוקענדיג מיט א עפּיהל פון שמחה און בעפרידיגונג.

— ווי לאנג וועט איהר זיך פאַרקען ביים „פרימוס״ מיט אייער מיטאָג? — האָט „די איינוואוינערקע פון צימער 88״ גיפטיג אויסגעשריען, — אפשר וועט איהר בעסער געהן זעהן וואָס אייער שלימ'מזל מאכט? ער מוז דאָך זיין געפעהרליך קראַנק, ווייל אומזיסט, אומנישט פיהרט מען נישט אין אויטאָס...

יודיש: נ. מעלניק.

אפגעריסענקייט און קולטור
פון לעבען אין סאוויעט-רוסלאנד

(ענדע פון 3-טע זייט).

מאַכט אַ דעפּעקט אין מאָסקווער קאַנאַליזאַציע, און דער קעלער, וואו לעניך איז געלעגען, האָט אָנגעהויבען צו פערפלייצט ווערען מיט אומרייניגע פליסיגקייטען. איצט ווערט עס איבערגעבויט, און אַ סברא אַז לעניך וועט איבערגעטראָגען ווערען אויף אַ צווייטען פלאַץ.

נעבען קרעמל לאָזט מען זיך נישט אָפּשטעלען, ער ווערט שטאַרק בעוואַכט, ווערגען אַ בעזוך איבעריג ווענינג איז גאַר נישטאָ, וואָס צו רעדען, ביז איצט איז נאָך איבערן הויפּט־טויער פון קרעמעל געהאַנגען אַ גרויסע איקאָנע (הייליג בילד) אין אַ גאָלדענעם ראַהם. מסתמא האָט די איקאָנא אַ געוויסען היסטאָרישען ווערט, ווען מען האָט איהר איבערגעלאָזען ביז איצט אויף דעם זיך־אָרט פון דער סאָוויעטישער רעגירונג. אָבער קענטיג, אַז איהר (די איקאָנעס) שעה האָט אויך געשלאָגען. פערבייפאָהרענדיג אין אַ טראַמוואַי — האָב איך געזעהן, ווי מיט העק און ברעכאייזענס האָט מען אָפּגעריסען שטיקער פון דער ראַהם, וועלכע זענען געפאַלען אויף דער ערד. מסתמא, האָט מען שוין די איקאָנע בעזייטיגט. דאָך שטעקט נאָך אין דעם קרעמעל אַזוי פיל היסטאָרישקייט מיט זיינע צעהנדליגער גאָלדענע קופּאָלס פון די צערקוועס („איוואַן דער גרויסער״) מיט זיינע אַלטע ווענד און טורעמס, אַז דאָס וועט זיך נאָך לאַנג, לאַנג נישט לאָזען פון דער רוסישער ווירקליכקייט אויסראַמען...

מאָסקווע מיט איהרע „40 מאָל 40״ צערקוועס איז דאָך ווענינג רעליגיעז, אַ היפּשע צאָהל צערקוועס האָט מען פונאַנדערגענומען. די היסטאָרישע אָדער מערקווירדיגע זענען פערוואַנדעלט אין „צערקוועס-מוזייען״. מען לאָזט דאָרטען אַריין בעזוכער ווי אין אַלע מוזייען. פאַר אַ קליינעם אָפּצאָהל 10—20—30 קאָפּיקעס, אויפ'ן „רויטען פלאַץ״ איז דאָ אַ צערקווע, וועלכע עס האָט געבויט יאָהאַן דער גרויזאַמער אין 15־טען יאָהרהונדערט. זי הייסט „די צערקווע פון באַזיל דעם גוטינקען״ (וואַסילי בלאַזשעני). זי צייכענט זיך אויס מיט איהר ריין אָריענטאַלישען סטיל. די קופּאָלען זענען פון פערשידענע קאָלירטע שטיינער. אינעווייניג איז מאָזאַאיק, אַלטע הייליגע בילדער, שמאָלע קאָרידאָרען מיט געמויערטע קעלערס. אין וועלכע די דעמאָלסדיגע מאָסקווער גבירים האָבען בעהאַלטען זייער „קאַזנאַ״ (ווערט-זאַכען און געלד) פאַר אַ געהעריגען אָפּצאָהל.

ווען איך האָב זיך געקליבען אַרייגעהן אין דער דאָזיגער צערקווע — האָט מיר אַ פערבייגעהענדיגער באַבערדעלטער רוס אַ וואָרף געטון: „פייגע ציימען — פאַר געלד לאָזט מען אַריין אין אַ צערקווע״! און אַ ביטערע איראָניע האָט זיך געהערט אין זיין שטים.

אָבער נישט גאָר דאָס געלד נעהמען״ איז נעגען דער רעליגיע פון דעם דאָזיגען פרומען רוס. אין צערקווע גופא בעמיהט מען זיך איצט מיט אַלע מיטלען אויסראַמען, צושמעטערען די לעצטע רעשטלעך פון דער רעליגיע. דרשות ווערען געהאַלטען אין די „צערקוועס-מוזייען״ גאָר אין אַ פערקעהרטער ריכטונג ווי די, וואָס דאָ האָבען געהאַלטען נאָך מיט אַ 12—15 יאָהר צוריק די פּאָפּעס.

וועגען דעם אָבער — אין פאָלגענדיגען אַרטיקעל.

א. מיראוו.

דער „פוילישער שטערן״ (19
סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט-קריג

שטרענג האָט זיך אויפגעשטעלט.

ער האָט זיך שוין פולשטענדיג בעהערשט און ער האָט געשמייכעלט.

— שוין! — האָט ער אויסגערופען — איך האָב געמיינט, אז מען פיהרט אייך אריבער אויף אנ'אמט אין מיניסטעריום.

הארי האָט א שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ א[illegible]

— [illegible] דינסט אין „טיל״ געפעלט מיר נישט, אז[illegible] איך האָב מזה־ חשק צוריקצוקעהרען זיך אין די [illegible]ק פ[illegible]ס... אין איהר. וואוהין פאָהרט?

— איך האָב בעקומען א קליינעם אורלויב. דער געהיים דעפּארטאמענט נויטיגט זיך דערווייל נישט אין מיין ארבייט, און מ'האָט מיך אָפּגעלאָזט אויף 6 וואָכען אָפּרוהען זיך.

— איהר פאָהרט אויפ'ן דאָרף?

שטרענג האָט א שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ:

— אך פאָהר אין עסעקער גראַפשאַפט שיסען א ביסעל עופות... עס וואָלט מיך זעהר געפרייט, ווען איהר פאָהרט מיט מיט מיר.

— אָ, איך וואָלט עס געמאכט מיט פערגעניגען! — האָט הארי הארציג געענטפערט, און צוגעגעבען, ענדערענדיג דעם טאָן — יאָ, אגב האָבען מיר זיך נישט געזעהן פון נעכטען אין אָוועגד... האָט איהר נישט געהערט וועגען דער שרעקליכער געשיכטע מיט דעם אלטען אקטיאָר קוויטמאַן?

דער קאַפּיטאַן שטרענג האָט רוהיג ארויסגענומען פון פּאָרטסיגאר א פּאַפּיראָס, און פעררויכערט, איידער ער האָט געגעבען דעם ענטפער.

— דאָס איז עפּעס א פינסטערע געשיכטע... איך ווייס — איהר קאָנט האלטען א סוד, אָקוויט! זאָג איך אייך, אז דער געהיים-דעפּארטאמענט האָט מיך היינט ארויסגערופען, כדי צו נעהמען מיך אויף א פערהער וועגען דעם ענין.

שטרענג איז גערעכט געווען: ער הארי האָט געקאָנט האלטען א סוד.

מיט א געמאכטער פערוואונדערונג האָט ער א פרעג געטון:

— אייך פערהערען?.. וואָס איז די מעשה?.. דערפאר, וואָס מיר האָבען זיך נעכטען צופעליג געטראָפען מיט די קוויטמאנס?..

— ווי ער האָט ארויסגעזאָגט די דאָזיגע ווערטער, האָט ער גלייך פערשטאנען, אז ער איז בעגאנגען א פעהלער.

דער קאָמענדאנט האָט זיכער געוואוסט שטרענגען וועגען זייער געמיינזאמען וויזיט אין קוויטמאנס דירה, כאָטש...

— ניין! — האָט דער קאַפּיטאַן — געענטפערט — מען האָט מיך געפרעגט וועגען דער טענצערין... וועגען נור-על-דיק.

הייסט עס, אז דער קאָמענדאנט האָט גאָר נישט געזאָגט וועגען זייער וויזיט.

הארי האָט זיך דערפרייט, וואָס ער האָט זיך נישט בענאַרישט, הייסט עס.

— איהר ווייסט דאָך, אז איך קאָן זי פון לאנג, — האָט שטרענג פאָרטגעזעצט — צווישען אונז גערעדט, בין איך אין איהר געווען פערליבט, ווען איך האָב זיך מיט עטליכע יאָהר צוריק בעקענט בעת איהר טורנעע אין קאנאדע. זי האָט מיך דאַן געקאָסט אזוי פיל געלד, אז איך בין געווען געצוואונגען איבערצורייסען אונזערע פערהעלטנישען... דערנאָך האָב איך זי בעגעגענט מיט א חודש צוריק, ווען איך בין ענטלאָפען פון דעם דייטשען געפאַנגענלאַגער קיין ענגלאנד... זי האָט זיך אין לאָנדאָן געפיהלט זעהר איינזאם, און איך האָב זיך זי בעמיהט צו פערווייליגען... איך האָב אָבער מורא, אָקוויט, אז איך האָב זיך אויפגעפיהרט נישט גענוג פאָרזיכטיג...

— וואָס ווילט איהר זאָגען? — האָט הארי מיט א געמאכטער תמימות א פרעג געטון.

— הם! — האָט דער קאַפּיטאַן געטון א ברום, קוקענדיג אויפמערקזאם אויפ'ן שפּיץ פּאַפּיראָס — זי איז, ווייזט אויס, פערמישט אין אזעלכע ענינים, מיט וועלכע עס אינטערעסירט זיך דער געהיים-דעפּארטאמענט, הגם קיין שום פּרטים אין דער היגזיכט, האָב איך זיך נישט דערוואוסט.

— לאָמיר אָננעהמען, אז עס איז אזוי, אָבער וואָס פאר א שייכות קאָן זי האָבען מיט'ן מאָרד פון קוויטמאנען, מאָריס?!

שטרענג האָט א ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— וועגען דעם דאַרפט איהר נישט מיך פרעגען. נאָר די פּאָליציי. איך בין זיכער, אז זי וועט נישט אויסמיידען קיין עגמת-נפש'ן, אויב זי וועט זיך נישט האָבען אויפצופיהרען לייטיש.

בעת'ן געשפּרעך, האָט זיך הארי דערמאָהנט אין מאָרי'ס רייד: „זי האָט מורא פאר אייער פריינד״, און ער האָט דערפיהלט, אז צוליב עפּיס אנ'אומבעוואוסטע סיבה, האָט שטרענג געוואָלט שאפען א שלעכטע שטימונג ארום דער טענצערין

ווי אויפמערקזאם ער האָט זיך נישט צוגעקוקט אויפ'ן פּנים פון זיין פריינד, האָט ער פון זיין קאלטבלוטיגען רוהיגען אויסדרוק גאָרנישט געקאָנט ארויסלייענען...

— נו מילא, וועלען מיר שפּעטער זעהן! — האָט ער זיך אָפּגערופען — איך מוז לויפען, ווייל איך קאָן פערשפּעטיגען מיין צוג... אדיע, מאָריס. איך ווינש אייך אנ'ערפאָלגרייכע יאָגד!

— א דאַנק אייך, מיין פריינד! צום ווידערזעהן!.. היט זיך אויס פון קוילען... נו, און גריסט אין מיין נאָמען דעם גענעראל.

זיי האָבען זיך הארציג געדריקט די הענד, און הארי האָט, ארויסגעהענדיג פון דעם פּאַקעט איינגעוויקעלט אין ווייסען פּאַפּיר, און פערזיגעלט מיט טריפּוואַקס, איז ארויס פון צימער.

שטרענג האָט איהם בעגלייט מיט די אויגען, אָבער דער אויסדרוק פון זיין פּנים און די מאַניערען זיינע האָבען זיך שאַרף געענדערט:

מ'האָט אין איהם איצט כמעט נישט געקאָנט דערקענען דעם געוועהנליך פרעהליכען, פריינדליכען מענשען, וועלכער האָט זיך אָקאָרשט אַדורכגעשמועסט געמיטליך מיט זיין פריינד.

די ליפּען זיינע האָבען זיך פערקרימט אין א בייזען שמייכעל, און די גאַמבע האָט זיך דראָהענד ארויסגערוקט אויף פאָרענט.

ער האָט זיך איבערגעבויגט צום טיש, גענומען פון דאָרט א פּאַקעט אין ווייסען פּאַפּיר געפּאַקט און פער'חתמ'עט מיט רויטען טריפּוואַקס, און מיט א טרומפירענדע מינע האָט ער איבער דעם א פויק געטון מיט די פינגער.

דערנאָך האָט ער דעם פּאַקעט אריינגערוקט אין טאַש און פערקנעפּעלט דעם אוניפאָרם אויף אלע קנעפּ.

אונטערפייפענדיג האָט ער ווייטער געפּאַקט די וואַליזעס.

(פאָרזעצונג קומט).

זנות און פערדאָרבענקייט

ביכער, וואו אַלע העלדען זענען שכּורים, הולטאַיעס און אויסוואורפען

אַ בעקאַנטער ליטעראַטור־קריטיקער האָט זיך אַ מאָל פאַר מיר בעקלאָגט דערויף וואָס ער מוז לעזען אַזוי פיל שלעכטע ביכער, וואָס פערפלייצען דעם מאַרק די לעצטע צייט; ווען ער וואָלט נישט געווען געצוואונגען אָפּצוגעבען זיין צייט אויף אַזאַ מין אַרויסגעוואָרפענע אַרבייט, וואָלט ער בעסער געלעזען די אַלטע גוטע קלאַסיקער וועלכע האָבען נישט נאָר געקענט שרייבען, נאָר זיי האָבען אויך געקענט דערהויבען דעם לעזער קינסטלעריש.

און ווירקליך, ווער עס כאַפּט אַמאָל אַ קוק אין דעם מין פּיקאַנטע ראָמאַנען, וואָס געהען אַרויס די לעצטע צייט אין אַזאַ גרויסער צאָהל, אַז זיי פערפלייצען אַזש דעם גאַנצען ביכער־מאַרק, וועט זיכער נישט מקנא זיין דעם פּראָפעסיאָנעלען ליטעראַטור־קריטיקער, וואָס מוז, נעבעך, איבערלייענען אַזוי פיל שמאַטעס און נאָך שרייבען וועגען דעם אויך.

מען זאָגט, אַז די ליטעראַטור דאַרף זיין אַן אָפּשפּיגלונג פון׳ם לעבען, אַז די אויפגאַבע פון׳ם קינסטלער איז צו שילדערן דאָס לעבען אַזוי ווי ס׳איז אין דער ווירקליכקייט.

אמת.

דער טאַלאַנטפולער שרייבער אָבער — ווי רעאַליסטיש ער זאָל נישט זיין — שפּיגעלט אָפּ די ווירקליכקייט אין זיין ווערק אויף אַ קינסטלערישען אופן. און ס׳איז אַלע מאָל אָט די קינסטלערישקייט, וואָס מאַכט דאָס געשריבענע ווערק ליטעראַריש און גוט.

ווי גוט אַ פאָטאָגראַפיע זאָל נישט זיין, בלייבט זי אַלץ נישט מעהר ווי אַ פאָטאָגראַפיע, אַ קונסט ווערק, אָבער האָט אַ נשמה.

שלעכטע, פערדאָרבענע און געמיינע מענשען זענען געווען אין אַלע צייטען און אין אַלע דורות, יעדער בעדייטענדער קינסטלער האָט אין זיינע ווערק געשילדערט נישט בלויז מלאכים און צדיקים, נאָר אויך פערדאָרבענע מענשען; זיי האָבען אָבער אין יענע העלדען דערגרונטעוועט דאָס מענשליכע אויך. די פערדאָרבענקייט אַליין איז ביי זיי נישט געווען דער עיקר.

ביי אַ סך היינטיגע שרייבער אָבער, ספּעציעל ביי די, וואָס קוקען מיט ביידע אויגען צום מאַרק, בעת זיי האַלטען די פען אין האַנד, איז דער צוגאַנג צום ווערק גאָר איבגאַנצען אַנ׳אַנדערער די איינציגע העלדען זייערע זענען שיכּורים, אויסוואורפען, לומפּען, הולטאַיעס, שאַרלאַטאַנעס, זשוליקעס, הפקר־יונגען און גלאַט פערדאָרבענע פערשוינען.

זיך פערטראַכטען וועגען דעם, אַז יענע טיפען האָבען אפשר נשמות אויך, אַז זיי זענען אפשר פעהיג צו פּעס איבערצולעבען טיף און ערנסט, אַז זיי ליידען אפשר נאָר אַמאָל גייסטיגע יסורים איבער דעם, וואָס זיי זענען אַזוי פערדאָרבען און געמיין — אַזאַ זאַך קומט יענעם שרייבער גאָר נישט אויפ׳ן זינען. זיי בעהמען פון לעבען זייערע העלדען אין דעם זעלבען געשטאַלט. וואָס אַלע אַנדערע געוועהנליכע מענשען זעהען די, קיין קינסטלערישער צוגאַנג, קיין פערטיפונג, קיין פאַרשטעלונגס־קראַפט.

און ווען אַזאַ שרייבער בענוצט שוין יאָ אַמאָל אַזאַ זאַך ווי פאַרשטעלונגס־קראַפט קומט דאָס ביי איהם אַרויס אַזוי פלייטיג און אַזוי פערשמאַלצעוועס. אַז ס׳וועהט אַזש פריקרע צו לעזען.

שילדערט איינער ווי זיין „העלד“ פאָהרט אין טראַמוואַי און ווי ער שטעלט אָן זיינע בליקען אַלע מאָל אויף אַנ׳אַנדער מיידעל... אין געדאַנק טוט ער אויס יעדער מיידעל נאַקעט און ער שטעלט זיך פאָר וואָס פאַר אַ קערפּער זי האָט און וואָס פאַר אַ פערגעניגען מען וואָלט געקענט האָבען פון איהר „ליבע“... קיין עדעלען געשמאַק האָט ער נישט, קיין שעהנע בעציהונג צו פרויען אויך נישט. קוקט ער אַזוי אויף די פערשידענע פרויען, וואָס ער זעהט, מיט די פלייש׳יגע אויגען און אַלע מאָל „פערליבט“ ער זיך אין אַנ׳אַנדערער — אַלץ אין געדאַנק. אָט „פערליבט“ ער זיך אין איינער, וואָס איז אַזוי עלעגאַנט, אַז ס׳רוכט זיך, אַז אָט־אָט גיט זי זיך אַ הויב און פליהט אַוועק, און אָט „פערליבט“ ער זיך שוין גאָר אין אַנ׳אַנדערער, וואָס איז שווער ווי אַ קלאָץ און וואָס האָט אַ פּאָר קעלבערנע אויגען, וואָס קוקען און זעהען גאָר נישט.

אַלץ — אַזוי פליישיג, גראָב, מיאוס, און אומגעלומפּערט. און אַלץ ציהט זיך אין איין ליביע — זיך אָנפרעסען מיט חומר, מיט פלייש, מיט דעם באָרשט און קאַרטאָפליעס, וואָס צולאָזענע מענשען האָבען געקרוינט מיט׳ן נאָמען „ליבע“...

שילדערט אַנ׳אַנדערער ווי אַ יונגער בחור׳ל איז אַוועק פון דער היים, דעם טאַטען אויף צו להכעיס און האָט אָנגעהויבען לעבען אַ טאָג אויף וואָס די וועלט שטעהט; ווי ער האָט חתונה געהאַט מיט אַ מיידעל, צו וועמעס קנעכלען ער קאָן אַפילו נישט דערגרייכען. און ווי ער האָט איהר פערפיבטטערט די יאָהרען און די טעג, שכּורענדיג און הוליענדיג שטענדיג, פערפיהרענדיג אַלע מאָל אַנ׳אַנדער ווייבעל, און ער שילדערט מיט אַזאַ אפּעטיט, אַז מען זעהט ממש ווי ער, דער שרייבער אַליין פּאַסמאַקעוועט זיך אַזש דערביי, די סלינע געהט איהם אַזש איבער...

אַ דריטער שילדערט ווי איינער האָט אַ לעבן גערע צייט געטרוימט צו „קריגען“ א געוויסע מיידעל, וואָס איז איהם שטאַרק געפעלען געוואָרען, און ווי פונקט דאַן ווען זיין טרוים האָט שוין געהאַלטען ביים פערווירקליכט ווערען האָט ער זיך — צו זיין גרויסער שאַנדע — איבערצייגט אַז ער איז גאָר נישט פעהיג צו אַזאַ זאַך ווי „ליבע“... אַלץ געשלעכט, און געשלעכט, און געשלעכט קיין אַנדער זאַך עקזיסטירט גאָר נישט.

ערָאָטישע סצענעס אין דער ליטעראַטור זענען קיין נייעס נישט. אין די בעסטע ליטעראַרישע ווערק זענען פערהאַן עראָטישע סצענעס. מען דאַרף שוין נישט מעהר עראָטיש ווי גיואַי דע מאָפּאַסאַן איז געווע זאין זייגע קורצע און אויך לענגערע ערצעהלונגען, אַפילו ביי דעם סאָלידען מאַקסים גאָרקי קען מען געפינען אַ סך עראָטישע סצענעס, שוין אָפּגערעדט פון אַ סך אַנדערע גרויסע און קלענערע שרייבער, וועלכע האָבען אין זייערע ווערק געשילדערט מענשען און נישט קיין מלאכים.

אבער אין די ווערק פון יענע שרייבער זענען די עראָטישע סצענעס געווען אַ ביי־זאַך, נישט דער עיקר, און חוץ דעם זענען זיי געשילדערט געוואָרען שעהן, קינסטלעריש, און דער בעסטער לעזער, דער אינטעליגענטסטער, האָט פון זיי געקענט האָבען אַ קינסטלערישען פערגעניגען.

די העלדען פון יענע שרייבער האָבען ליב געהאַט ווי מענשען, וועלכע האָבען שוואַכקייטען, אָבער העלדען פון אַ היבשער צאָהל היינטיגע שרייבער האָבען ליב נישט ווי מענשען, נאָר ווי אָקסען...

און אפשר נאָך מיאוסער ווי אָקסען...

אַ סך פון די שרייבער, וועלכע האַלטען שטענדיג אַנ׳אויג אויפ׳ן מאַרק, ווילען איינרעדען אַנדערע אַז זיי „בעזינגען“ דעם קערפּער, ווייל די צייט איז אַזאַ. עס איז אָבער נישט אמת, אַז זיי „בעזינגען“ דאָס איז נישט קיין געזאַנג, וואָס איז אָנגענעהם פאַר׳ן אויער, נאָר אַ רעווען פון צעיושעטע אָקסען, און ס׳גרילצט גאָר אין די אויערען...

אויב בעזינגען דעם קערפּער זאָלען זיי זיך דאָס פּרובען לערנען ביי דעם רוס, אַלעקסאַנדער קופּרין. יענער האָט ווירקליך בעזונגען די שעהנקייט פון׳ם קערפּער; עס איז אָבער אין דעם געווען אַ קינסטלערישער צוגאַנג, און זיינע העלדען — אַפילו די צולאָזענע און אויסגעלאַסענע — פערמאָגען אַזאַ זאַך ווי גייסט אויך.

אויב עס איז אמת, אַז דער מין פון צולאָזענע און פערדאָרבענע מענשען איז איצטער טאַקע אַזוי גרויס אין צאָהל, איז דערפון נאָך נישט געדרונגען אַז מען דאַרף זיי און דווקא זיי שלעפּען אין דער ליטעראַטור, אַז זיי דאַרפען זיין די הויפּט־העלדען אין דער ליטעראַטור.

בעסערע מענשען זענען אין לעבען זעהר פאַר זיכטיג מיט בעקאַנטשאַפטען; זיי בעקענען זיך נישט מיט יעדען סמאַראָוואָז און פליאַסקעדריגע, וואָס פער מאָגט אין זיך גאָר נישט, און דאָס זעלבע דאַרף זיין אין דער ליטעראַטור.

אָבער מערקווירדיג! עס איז געוואָרען אַזוי, אַז אַפילו די, וואָס האַלטען זיך אין לעבען סטאַטעטשנע און לייטיש ווילען אין דער ליטעראַטור זיך דווקא בעקענען מיט אויסוואורפען, הולטאַיעס און צולאָזענע הפקר־יונגען און לייכטזיניגע מוידען, וועלכע בעהמען זיך איבער דערמיט וואָס זיי לאַכען פון מאָראַל, און חוזק׳ן פון ראָמאַנטיזם...

זיי לייענען אַזאַ סאָרט „ליטעראַטור“ און פּאַסמאַקעווען זיך דערביי, „אָט דאָס איז סחורה“! — קוועלען זיי אָן, ריידענדיג וועגען דעם מיט אַנדערע און דאָס אַליין איז די בעסטע רעקלאַמע פאַר יענעם מין „ליטעראַטור“.

עס איז אַ צייט פון ציניזם און ביליגקייט, אַ צייט פון הפקרות און אויסגעלאַסענקייט. מען לאַכט זיך אויס פון סענטימענטען און מען גרויסט זיך מיט גראָבקייט, דאָס וויכטיגסטע שטיקעל מעבעל איז געוואָרען די קאַנאַפּע...

עס זענען אָפּגעווישט געוואָרען די ליניעס און מען ווייסט שוין באַלד נישט ווער איז ווער און וואָס איז וואָס.

פאַר איין זאַך בלויז קומט אפשר קרעדיט די שרייבער פון יענעם מין: זייערע העלדען און העלדינעס קומען אַרויס אַזוי עקעלדיג און די עראָטישע סצענעס וואָס זיי שילדערען זענען אַזוי מיאוס אַז ס׳נעהמט גאָר אָפּ דער חשק דערפון...

נישט אומזיסט זאָגט מען, אַז עס איז נישטאָ קיין איין שלעכטע זאַך, וואָס זאָל נישט האָבען עפּעס אַ גוטע זייט אויך...

ס. ג—ש.

פּערפומעריע

J. DRUKIER, Łódź

זאַוואַדזקאַ 5, טעל. 175-92.

הורט / דעטייל הורט / דעטייל

נייעס! 26 שעה ברענען
גאַראַנטירען די ספּעציעלע פּרעפּאַרירטע „POLO“ פּרייז פליינע ליכטלעך „40 גר.
צו בעקומען איבעראַל. גאַראַנטירטע קוואַליטעט.
נישט קאָפּטשען! :—: זיכער אין ברענען!
Fabryka świec „POLO“ — WARSZAWA — Czerniakowska 203
ווידערפערקויפער הויכע ראַבאַטען.

יודישע אַרבייטער וועלען נישט צוגעלאָזט בויען וועגען אין א״י

ירושלים. (י.ט.א.) די בוי־אַרבייטען ביים בויען אַ שאָסע, וואָס וועט אָפּקאָסטען ביז 15.000 פונט און ווערט אין איין דריטעל פינאַנסירט דורך נאָוואָמיעסקי׳ס „פּאַלעסטיין פּאָטאַש קאָמפּאַני“ וועלען וואַהרשיינליך אויסגעפיהרט ווערען אויסשליסליך דורך אַראַבישע אַרבייטער, די רעגירונג האָט צוערשט פערשפּראָכען אַ טייל פון דער אַרבייט איבערצוגעבען אַ יודישער אונטערנעמונג, שפּעטער אָבער איז בעשלאָסען געוואָרען די גאַנצע אַרביים ערטיילען לויט אַ קאָנקורס. דער „דבר“ ווייזט אָן, דאָס די רעגירונג ווייס גאַנץ גוט, אַז די אונטערנעמונגען, וועלכע בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער קענען נישט אַריינטראָגען ביליגערע אָפערטעס, ווי די, וועלכע בעשעפטיגען בעדואינער פון עבר הירדן.

ר. אייזראעל.

זון אויף זינדיגע וועגען

(75 **סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען**

דער דאָקטאָר האָט זיך דערווייל אָביסעל בערוהיגט און דאַן ווייטער זיך געווענדעט צו ראָמאַן.

— און איצט זאָגט מיר אויפריכטיג, צי האָב איך דער קריפּעל מיט די צוויי גרויסע הויקערס, מיט דעם עקעלהאַפטען פּרצוף אַ רעכט, אַז איך זאָל בעהאַנדעלט ווערען אַזוי ווי די גלייכע מענשען, ווי די שעהנע?

גערוויס דאָקטאָר, געוויס האָט איהר דאָס רעכט.

— צי האָב איך דאָס רעכט, אַז איך זאָל אויך גענישען פון די שעהנקייטען פון דער נאַטור, צי האָב איך דאָס רעכט, אַז פרויען זאָלען מיר זייערע ליעבקעס שענקען, אַז פרויען זאָלען מיך ליבען, אַז זיי זאָלען זיך רעפּרעזענטירען מיט מיר, ווי זיי שטעלען זיך פאָר מיט זייערע שעהנע, עלעגאַנטע און איבהאַלטסלאָזע חתנים און מענער.

— אָבער דאָקטאָר...

— צי האָב איך דאָס רעכט צו פערלאַנגען, אַז די מענשען, זאָלען איבערענדערען זייערע לעבענס־שטייגער, זייערע טראַדיציעס און געוואוינהייטען, זייערע מיינונגען וועגען עסטעטיק, עטיק און לעבענס־אנשויאונג. אָדער האָב איך בכלל קיין רעכט נישט דערויף.

— ליבער פריינד, איהר שטעלט מיך אין אַ גרויס פערלעגענהייט, איהר האָט פאַר מיר אויפגעוואָרפען אַזויפיל פראַגען, אַז מיר איז פשוט שווער זיך צו פונאַנדערצוקלויבען אין דעם אַלעם. אָבער איך מיין, אַז איהר האָט אָנגעהויבען דאָס געשפּרעך מיט מיר וועגען אַ גאַנץ אַנדערען ענין.

צבות, אָבער וואָס האָט אַזיגעגען צוזאַמענהאַנג מיט די אַלע פּראָבלעמען, וואָס איך האָב דאָ בערירהט.

— איך פערשטעה אייך נאָך אַלץ נישט, ה׳ דאָקטאָר.

— איך פרעג אייך פריילין ראָמאַ, פאַרוואָס זאָל איך מיך נישט קענען אויסלאַכען, פאַרוואָס זאָל איך נישט קענען לאַכען און פרעהען זיך אויפ׳ן קול, צוזאַמען מיט אַלע צווישען אַלע, איהר דאַרפט פערשטעהן, אַז ווייבען קען יעדער פאַר זיך, אין דער איינזאַמקייט און דאָס געפיהל ווערט נישט געשטערט. אָבער לאַכען, פרעהען זיך? האָט איהר שוין געזעהן, ראָמאַ, אַז אימיצער זאָל לאַכען מיט א געזונדען געלעכטער פאַר זיך אַליין? האָט איהר שוין געזעהען, אַז אימיצער זאָל געניסען פון פרייד און גליק פאַר זיך אַליין.

יאָ, דאָקטאָר, האָט ראָמאַ געזאָגט, איהר האָט פיל אמת׳ען אַרויסגעזאָגט, אָבער נישט אויף דעם אופן וועלען מיר דאָך אויסבעסערען די וועלט. ס׳איז דאָך נישט קיין פראַגע פון מאַכען פאַרוואָרפען, נאָר פון ענדערען די אומשטענדען, אין וועלכע מיר לעבען.

— אמת, אָבער מיר ווערט דערפון נישט לייכטער, איך בין ווייטער פערביטערט, פערצווייפעלט.

— וואָס פאַראַ עצה האָט איהר דערצו, דאָקטאָר?

— איך וויל אַלעמען אַנטון אויף להכעיס, איך וויל מעהר נישט בויגען מיין קאָפּ, פאַר די מענשענס באַרישקייט און חוצפּה. איך וויל לעבען, ליבען, לאַכען און פרעהען זיך, אַזוי ווי אַלע אַנדערע אָהן אונטערשיד.

— איהר זענט גערעכט דאָקטאָר, קיינער שטערט אייך נישט אין דעם.

— ס׳איז נישט אַזוי ראָמאַ, ביז איצט איז נישט געווען דער, וועלכער זאָל מיך פערשטעהען און זאָל מיר ענטפערען מיט געגענזייטיגקייט. וואָס וועט העלפען, ווען איך וועל אימיצען ליבען, ווען דער אַנדערער מיך אויסלאַכען, אָדער אין בעסטען פאַל רחמנות האָבען אויף מיר, וואָס וועט מיר העלפען מיין לעבענס־פרייד, ווען איך וועל זי מוזען דערשטיקען אין זיך?

ראָמאַ האָט אָנגעהויבען עפּעס צו בעגרייפען, זי האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהען דעם ציל פון סאַפּירס מאָדנעם געשפּרעך, אָבער כדי זיך נישט צו פעררעטען האָט זי געזאָגט:

— דאָס איז געווען ביז אַהער און איצט?

— וועגען דעם האַנדעלט זיך טאַקע, איך וויל ווייטער זיין אויפריכטיג מיט אייך, מיר דוכט זיך, אַז איך האָב איצט געפונען דעם ריכטיגען מענש, וועלכער האָט מיך פערשטאַנען. נישט די ווערטער, וואָס איך רעד, נאָר מיך, מיין אינהאַלט, מיינע געפיהלען, איך האָב געפונען דעם ריכטיגען מענשען, וועלכער האָט אין זיין לעבען פיל מעהר געליטען ווי איך, פיל וועניגער געוואוסט פון פרייד ווי איך, פיל מעהר געווען אָפּגעשטויסען פון דער גאַנצער וועלט, פיל ערגער געווען בעהאַנדעלט ווי איך, פיל מעהר געווען אָפּגעלאַכט און אָפּגעחוזק׳ט ווי איך, דער דאָזיגער מענש האָט מיך פערשטאַנען.

— וועגען וועמען רעדט איהר דאָקטאָר?

— איהר דאַרפט דאָס שוין פערשטעהן, איך רעד וועגען דעם מענשען, וועגען וועלכען איך האָב אָנגעהויבען מיט אייך צו רעדען, איך רעד וועגען מאַגיען, וועגען יאַקובס שוועסטער.

הגם ראָמאַ האָט דערוואַרט, אַז דאָס וועט זיין דער אויסגאַנג פון׳ם געשפּרעך, איז אָבער די אָפּעבע און אויפריכטיגע ערקלערונג פון דאָקטאָר סאַפּיר פאַר איהר געוועזען אַנ׳איבערראַשונג, אַזאַ אומערוואַרטעטע זאַך, אַז זי האָט נישט געפונען גענוג ווערטער אויף אַנ׳ענטפער.

— איהר ענטפערט גאָרנישט, ראָמאַ.

— איך וואָלט געוואָלט זעהר פיל רעדען, איך האָב אָבער מורא, אַז איך וועל נישט געפינען די שפּראַך, וועלכע זאָל קענען מאַהלען אייער גרויסקייט, דאָקטאָר, אייער אומגעוועהנליכען גרויסמוט, אייער איבערצייגענדע אַרגומענטען. איך וועל אייך ענטפערען מיט דעם זעלבען, וואָס איהר האָט מיר געענטפערט.

— דהיינו!?

— אַז אין אַזעלכע זאַכען קען מען נישט קיין דעה זאָגען, אַז אַזעלכע זאַכען זענען ריינע אינדיווידועלע. איך קען אייך נאָר זאָגען, אַז הגם איך האָב דאָס אַלץ דאָ געהערט מיט מיינע אויערען, פון אייך אַליין, הגם איך צווייפעל קיין איין רגע נישט אין אייער אויפריכטיגקייט, דאָקטאָר, קען איך מיר נאָך דאָס נישט אויס׳ן שכל לעגען, איך קען נאָך נישט דעם גאַנצען ענין לאָגיש איבערקלערען. דאָס איז פאַר מיר אזא גרויסע שווערער פּראָבלעם, אַז איך מוז האָבען פיל צייט איהם איבערצוטראַכטען, דאָס שליסט אָבער נישט אויס, אַז איך זאָל מיך האַרציג פרעהען, אַז איך זאָל מיט׳ן גאַנצען האַרצען זיין מיט אייך, אַז איך זאָל אייך פערזיכערען אין מיין אייביגער פריינדשאַפט, אַז איך זאָל אייך בעטען, אַז איהר זאָלט אייביג זיין צו מיר אַזוי ווי ביז איצט, אָבער ענטשולדיגט דאָקטאָר, אויב איך וועל אייך פרעגען אַ נישט־דיסקרעטע פראַגע.

— אָבער ביטע, פרעגט.

— צי האָט איהר שוין וועגען דעם געזאָגט מאַגיען.

— שטעלט אייך פאָר, אַז יאָ, און כ׳האָב בעקומען איהר הסכמה, אָבער ביי מיר שטעלט זיך איצט די פראַגע, וואָס וועט דערויף זאָגען יאַקוב?

(המשך קומט).

וו. י. ז. א.

היינט, 9 א זייגער אוועגד וועט אין לאקאל „וויזא" (שענקיעוויטשא 26) האלטן א רעפעראט

ה'ד"ר פ. פראשקער

א.ד.ט. „די בעזונדערע איינגענשאפטען פון דער יודישער סוף און איהר איינפלוס אויפ'ן געזונד".

פאר מיטגלידערינס און אריינגעפיהרטע געסט — איינטריט פריי. 2559

בעקאנטמאכונג:

דערמיט מאך איך בעקאנט די ג. דאמען, אז אין מיין ערשטקלאסיגען

דאמען-שניידער-אטעליר קאמיענא 1

ווערען אנגענומען זעמטליכע בעשטעלונגען פון דאמען-מאנטלען און עס ווערט אויסגעפיהרט לויט די נייעסטע פאריזער מאדעלען צו 30 זל. א דאמען-פאלטען און 40 זל. א קאסטיום.

מיט אכטונג

דאמען-שניידער-אטעליר

באט, קאמיענא 1, וו. 18.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלסט נאר מגמען און בורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי **ביטעם**: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג **ד. מאנעלא**, פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

ד"ר שלום אש, דר. פייוועל, דר. שאן, דר. רוזענבערג, דר. מאנדעלקערן, דר. האמשעפ...

Dr. Z. RAKOWSKI

פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 — 3

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט

און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון $1-11\frac{1}{2}$
ד"ר מאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רושאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-כירורגישע, בעלייכטונגען, קארענען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, ריאטערמיע, עלעקטריזאציע.

אלע מעגליכע אנאליזען.

איינגעגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיטען אין שטאט.

קינא-טעאטער ZACHETA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
דער גרעסטער פילם פון דער וועלט!
מאנומענטאלע דראמאטישע דראמע לויט'ן אונשטערבליכען ווערק פון וויקטאר הוגא א. ג.

דער גלאקען-ציהער פון נאטרדאם

אין דער הויפטראלע דער אונשטערבליכער פילם-קינסטלער

LON CHANEY

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

נעכסטער פראגראם: „די שלאכט ביים סאם"

אנ'ערשטקלאסיגער פאטאגראפ'שער אנשטאלט

מיט אלע איינריכטונגען, ווי אויך א מעבלירט צימער און קוך איז אברייזהאלבער פרי זווירדיג איבערצוגעבען.

אפערטען אונטער „Fotograf" אבצוגעבען אין אדמיניסטר. פון דער צייטונג. 2557

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערם און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט אריין אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראכדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע האל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכורעפונג בעווייזונג: זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכקייטען ברוך. אויך פאר הויקערס ליידונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאטס-פוס ספעציעלע אפאראטען אין די שיך. קינסטליכע געמאכטע פיס און הענד, געמאכטע זאקען פאר די גראסטע קראנקע ארבייט.

עמפפאנגם פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZAŃSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

זייט 20 יאהר האב איך געליטען אויף ביידע זייטען אויף געשווילעכץ, אויף האט כ'בין געמען 2 מאל אפערירט. היינט אבער ערהאלט דאס ה' י. ראפאפארט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, פיהל איך מיך בעסער און זוכן מיך פערטיג, א דאנק דאס פערלאנגטען באנדאזש, וועלכער האט מיר דערהאלטען מיין געשוועלעכץ, פאר דאס כ'דריק איהם אויס מיין הערצליכסטע דאנקבארקייט.

Szulem Wallach.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג=ארטאפעד

Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגעגע פראצעדוריע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Doktór KLINGER

ספעציאל=ארצט פאר וועגערישע, הויט- און האר=קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון $7\frac{1}{2}$—9 אווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

---

2 קוואליפיצירטע

פריזיער=ארבייטער

ווערט געברויכט

פאלודניאווא 5, אין פריזיער-געשעפט ביי האלבערשטאם.

געלעגענהייטליך

צו פערקויפן!

א גענוצט דעמבאווע

שלאפצימער

צו ערפאהרן נאווראט 7, וואהנ. 22 פון 2—4 נ"מ

א טיכטיגער

האנד-נייהער

ווערען געזוכט ביים דאמען-שניידער בעשטעלט

קעניגסבערג, נארוטאוויטשא 5.

א בודקע

מיט קויהלען

און גרינצייג צו פערקויפן.

לימאנאווסקיעגא 35.

האנד-נייהערינס

צו דאמען-מאגאזין-שניידעריי, ווי אויך אנ'אונטערפרעסער קענען זיך מעלדען פל. וואלנאשצי 6 ביי קאליקשטיין

א לערן=

יונגעל

פון ארענטליכע עלטערן קען זיך זאפארט מעלדען אין קאפעלושען=ווערקשטעל ביי וויים, יעדראזאלימסקא 4

א פערוואלטער

זוכט איבערצונעהמען הייזער צו פיהרען מעלדונגען טעכניש אין אדמיניסטראציע צו צונענגליכע פרייזען. אפערטען אין אדם. אונטער „רושאנדרע"

א טאמבורירער-דעקען=ארבייטער

ווערט געזוכט.

פאלודניאווא 32.

א מעבלירט

צימער

מיט א בעזונדערען איינגאנג פאר איין אדער צוויי יונגעלייט צו שלאפען.

פיעטריק. 88, וו. 47

איבערצוגעבען

א גרויס

געוועלב

מיט א וויסטאווע-פענסטער וואס איז פאסענד פאר יעדען ארט געשעפט. צו ערפאהרן גדאנסקא 11 ביי פאזנאנסקי. מעקלערס געווארענט.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"ח צאהלט די העכסטע פרייזען

א. וויינצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר אין שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפן.

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
שלאסעריי-ארבייטען
מאשינען - טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכאדניא)

KRZYWICE
GRUŹLICE
WYCIEŃCZENIE
leczy
witaminowo
wapniowy
przetwór
BIOCALCOL
KLAWE

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

קושציושקא 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר. $11\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה. 9-11 5-$4\frac{1}{2}$
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען 12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר. $11\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמיטיגע קר. 1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה. $12\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$
ד"ר זאלצמאסער כירורגישע קראנקהייטען 2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף $12\frac{1}{2}$—$1\frac{1}{2}$

חיכא-טעראפיע. שפריץ-שטערונגען ווי שטעלען א. ווי: פעטען-שמעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעס. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערט געמאכט אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגער און בלוט.

אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשי נסכי-סטאראפאלסקא צאהן-ארצט 10—1, 5—6
קינסטליכע ציינער, קארענען, פלאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

כירורגישע קליניק ווענעריש „SANATO"

אגראראווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פריזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהייטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

זגערזשער 16

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אווענד

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים: אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען אין דער פערלאגט די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט — 18 גר. די ניינטע זייט 24 גר. פון דער זייט 8 שפאלטען; אין טעקסט — 40; 4 . . . . 60—; נאכ'ן טעקסט — 12; 8 . . . . 18—; פאר שלאטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען 10 גר. א ווארט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.